

# SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

SVERIGE 13:–  
NORGE 15:–  
DANMARK 15:–  
INKL. MOMS



MAJ 4/5·87



*Kalmar erövrats av danskarna 1611. Denna ståtliga medalj visar på åtsidan segerherren, Kristian IV av Danmark—Norge, på fränsidan Kalmar med slottet som huvudmotiv. Den är slagen av Nic. Schwabe, myntmästare och gravör i Köpenhamn, på enskilt initiativ men med kungens tillstånd (Galster 43, Ossbahr 3). Om Schwabe också gjort medaljen är inte helt säkert, även om hans tecken, ett klöverblad, återfinns där — han var ju myntmästare. Porträttet kan vara av Jacob v. Doort. Kungl. Myntkabinettet.*

<b>Gåvor från Svenssons Stiftelse</b>	<b>148</b>
<b>Göteborgs Numismatiska Förening</b>	<b>153</b>
<b>Georg Stiernhielms decimalsystem</b>	<b>160</b>
<b>Störtfjällsskatten i Mölndal</b>	<b>161</b>
<b>Falskmyntare i Paris</b>	<b>166</b>
<b>SNF Årsberättelse för år 1986</b>	<b>168</b>

# MYNTAUKTION

Nr 4

25 OKTOBER 1987



Nu tar vi emot material till


HÖSTAUKTIONEN

Sista inlämningsdag 15 augusti

**Antikören**

Stureplatsen 1

S-411 39 Göteborg

 031-183960

LAGERLISTA 13 - NU UTKOMMEN!  
ERHÅLLES MOT 5:- I FRIMÄRKEN.

# SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

ORGAN FÖR  
SVENSKA NUMISMATISKA  
FÖRENINGEN

Östermalmsgatan 81  
114 50 Stockholm  
Telefon 08-67 55 98

(tisdag-fredag kl 10.00-13.00)  
*Svensk Numismatisk Tidskrift:*

Postgiro 42 30 50-4  
Bankgiro 219-0502

Svenska Handelsbanken

SNT utkommer den 1  
i månaderna februari-maj och  
september-december  
Prenumeration: helår 90:--

ANSVARIG UTGIVARE  
Nils-Uno Fornander

## REDAKTION

Hans Franzén  
Madeleine Greijer  
(program, föreningar,  
aktuella auktioner)

Torbjörn Sundquist (annonsering)

*Manuskriptgranskning*

Lars O. Lagerqvist

*Redaktionssekreterare:*

Margareta Klasén

(adress och telefon se ovan!)

## ANNONSER

### Bokning

Telefon 08-67 55 98 (kl 10-13)

*Annonspriser exkl moms:*

2 sidor (mittuppslag)	2 200:--
2:a omslagssidan	1 450:--
omslaget 4:e sida	1 800:--
1/1 sida (151×214 mm)	1 200:--
2/3 sida (99×214 mm)	850:--
1/2 sida (151×105 mm)	650:--
1/3 sida (47×214 mm)	450:--
1/4 sida (72×105 mm)	350:--
1/6 sida (47×105 mm)	250:--
1/12 sida (47×50 mm)	150:--

*Sista materialdag:*

Den 1:a i månaden

före utgivning

Heloriginalt alt

manus och gärna skiss.

Sändes till SNT,

adress enl. ovan.

*Annonsor som ej är förenliga  
med SNF:s, FIDEM:s och  
AINP:s etik  
kommer att avböjas*

Tryck: Ordfront, Stockholm 1987  
ISSN 0283-071X



# SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

## Vårprogrammet 1987

Om ej annat anges, hålls mötena kl 18.30 på Sandhamnsgatan 50 A (riksantikvarieämbetets lokaler, tag buss nr 41 till Rökubbsgatan eller T-bana till Gärdet).

Maj 16 Årsmöte:

- 12.30 Vi samlas utanför Timmermansordens hus, Eriksbergsparken 1, för att bese deras mynt- och medaljsamling under ledning av Harald Nilsson.
- 14.30 Kungliga myntkabinetten. Lars O Lagerqvist visar och berättar om valda delar av kabinetten utställningar.
- 15.30 Årsmötesförhandlingar i hörsalen på Historiska museerna.
- 18.00 Middag på värdshuset Ulla Winblad, Rosendalsvägen 8, Djurgården. Förrätt, varmrätt, dessert och ett glas vin pris 186:--.

ANMÄLAN SENAST 8 MAJ TILL KANSLIET ELLER KLUBBMÄSTAREN Tel: 08/67 55 98 eller 08/754 62 70.

Maj 17 Utflykt till Uppsala.

- 10.05 avgår tåg till Uppsala för dem som ej färdas i bil.
- 11.30 Samling utanför universitetshuset vid S:t Olovs-gatan/Övre Slottsgatan, där Uppsala universitets myntkabinetten är inrymt. I den lokal har samlingarna funnits sedan huset byggdes för 100 år sedan. Bertil Wærn, föreståndare för samlingarna, visar oss runt i kabinetten.

Därefter går vi till något trevligt ställe för att äta lunch.  
13.30-18.30 För att fira sitt 100-årsjubileum håller universitetshuset med kabinetten öppet hus med många aktiviteter, bland annat: högtidstal (14.00), körsång (14.50), visning av lokaliteterna (15.00), visning av en Bruno Liljeforsutställning (15.30 och 17.00), visning av Augsburgska skåpet (16.30), spinettkonsert (17.00 avgift 25 kr) m m.

ANMÄLAN OM DELTAGANDE TILL KANSLIET ELLER KLUBBMÄSTAREN. Tel se ovan.

## SNF:s kansli

har postadress:

Östermalmsgatan 81, 2 tr ö g,

114 50 Stockholm.

Telefontid tisdag-fredag 10-13,

tel 08/67 55 98.

Besökstid 10.30-12.30.

*Semestertängt:*

midsommar - 1 sept.

## Årsmedaljen

kan köpas. Se s 174!

## Annat föreningsnytt

återfinns i detta nummer på s 170!

# Frikostiga gåvor från Svenssons Stiftelse

Av Bengt E. Hovén

Den 5 december 1985 inköptes från Ahlströms Mynthandel AB för medel beviljade av Sven Svenssons Stiftelse för Numismatik 11 stycken islamiska guldmynt (dinar), vilka här nedan uppräknas och beskrivas med korta översikter över de dynastier och härskare under vilka de präglats.

De första tre mynten äro präglade under <sup>c</sup>abbäsidernas dynasti; denna var den andra kalifdynastien inom Kalifatet och grep makten vid en blodig revolution år 749, då den umajjadiska dynastien avsattes och <sup>c</sup>abbäsiderna övertog makten i hela den islamiska världen utom Pyrenéiska Halvön och flyttade dess tyngdpunkt från Syrien österut (Bagdad blev snart residensstad), varifrån den regerade till mongolernas ankomst 1258, varefter en medlem överflyttade till Egypten, där dynastien formellt uppbar kaliftiteln till 1517; redan under 800-talets senare del hade de <sup>c</sup>abbäsidska kaliferna sett sin reella makt minskas, då olika dynastier bildade mer eller mindre efemära välden inom kalifatet enkanterligen i dess periferia delar. <sup>c</sup>Abbäsidernas myntprägling begynner omedelbart efter maktövertagandet 749 och fortgår till mitten av 900-talet, då ett uppehåll om ca 200 år inträder, varefter den kortvarigt återupptages.

Myntet nr 1 är präglat under den <sup>c</sup>abbäsidske kalifen Abū-<sup>c</sup>Abbas Ahmad al-Mu<sup>c</sup>taḍid billāh (892–902 e.Kr.) i Ṣan<sup>c</sup>ʿa (numera huvudstad i Nordjemen) år 286 e.H. = 899/900 e.Kr. Präglingsortsbestämningen lämnas med viss reservation då stavningen av myntortens namn är något korrumperad men <sup>c</sup>abbäsiderna läto prägla mynt i denna ort ca 788–978 med vissa uppehåll (v. Zambaur 1968 s. 167). Ett jämförbart mynt präglat 6 år tidigare finnes publicerat. (v. Zambaur 1905 s. 53:19) och ett annat präglat 3 år tidigare (Lane-Poole 1875 s. 133:378). Myntet väger 2,92 gr.

Mynt nr 2 är präglat under kalifen Abū l-Faḍl Ga<sup>c</sup>ʿfar al-Muqtadir billāh (908–32) — son av den föregående — i Miṣr (= Egypten) d.ä.

Gamla Kairo år 298 e.H. = 910/1 e. Kr. <sup>c</sup>Abbäsiderna läto prägla mynt härstädes från ca 750 till ca 942 (v. Zambaur 1968 s. 224) med åtskilliga intervaller bl a för tülünidernas prägling. Ett liknande mynt finnes publicerat (Lavoix 1887 s. 287:1136). Myntet väger 4,21 gr.

De <sup>c</sup>abbäsidska kalifernas egna myntprägling upphörde ca 945 (dock utsattes i allmänhet den regerande kalifens namn på mynt präglade under myntherrar tillhörande de dynastier på skilda håll inom Kalifatet, vilka övertagit den politiska makten) emedan ej blott periferia delar av Kalifatet utan från denna tid även dess centrala delar med huvudstaden Bagdad kommit i händerna på andra dynastier. Från ca 1170 åtnjoto emellertid de <sup>c</sup>abbäsidska kaliferna förutom sin förblivande religiösa auktoritet en lät vara begränsad politisk makt med ty åtföljande myntpräglingsmöjlighet i Bagdad fram till mongolernas ankomst 1258.

Mynt nr 3 är av detta senare slag och präglat under kalifen Abū-<sup>c</sup>Abbas Ahmad al-Nāṣir li dīn Allāh (1180–1225) i Madīnat al-Salām (=Fridens stad), d.ä. Bagdad år 615 e.H. = 1218/9 e.Kr. <sup>c</sup>Abbäsiderna präglade mynt i denna ort först under perioden 763–946 och därefter 1188–1259 med några enstaka fall däremellan (v. Zambaur 1968, s. 231ff.). Myntets inskriptioner skilja sig liksom de övrigas av denna senare typ något från de tidigare, vilket framgår av följande: Åtsidans fält har kalimah i två rader varöver läses "imamen" och under kalimah läses i två rader "Nāṣir lidīn Allāh, de rättrognas anförare"; på fransidans fält läses "Pris ske Gud/Muhammad/Guds sändebud/Gud välsigne honom". Ett liknande mynt finnes beskrivet (Lane-Poole 1875 s. 165:489). Myntet väger 2,75 gr.

Inom Kalifatets västligast belägna delar d.ä. Pyrenéiska Halvön och västra Nordafrika, dit <sup>c</sup>abbäsidernas inflytande efter deras makt-tillträde ej nått innehades makten av dels en gren av den umajjadiska dynastien dels av andra dynastier. Så småningom förenades sagda

områden under en dynasti kallad al-Murābiṭūn eller gemenligen kallad almoravidernas dynasti, vilken regerade här 1056–1147 och hade sitt ursprung i en fundamentalistisk, islamisk rörelse vid floden Senegals mynning. Mynt nr 4 är präglat under en härskare av denna dynasti, vid namn Jūsuf ibn Tāṣfin (1061–1106) i Aḡmāt (nära Marräkaṣ i Marocko) år 495 e.H. = 1101/2 e.Kr. Almoraviderna präglade mynt i denna ort från ca 1093 till ca 1140 med vissa intervaller (v. Zambaur 1968, s. 50). Myntet, vars typ är beskriven (Lavoix 1891 s. 205:524) är av sedvanligt almoravidiskt slag och beskrives som följer: Åtsidans fält: "Imamen/<sup>c</sup>Abd/Allāh/de rättrognas anförare/". Fransidans fält läses: "Ingen gud utom Gud/Muhammad, Guds sändebud/Anförare Jūsuf ibn/Tāṣfin/; omskriften lyder: "Men vill någon hava något annat än Islam till religion, skall det aldrig mottagas från honom; och i det tillkommande livet skall han höra till de tillspillogivna" (Kor III:79, Zettersteéns översättning 1917). Myntet väger 4,09 gr.

En av de dynastier, vilka kommo att behärska Egypten var faṭimidernas, vilka räknade sitt ursprung från profetens dotter Faṭimah och voro av šiʿitisk observans; ursprungligen härskande i Nordafrika från 909 utsträckte de år 969 sitt valde till Egypten, där de grundade staden al-Qāhirah (Kairo); sedermera behärskade de även Syrien, deras makt nådde sitt slut 1171.

Mynt nr 5 är präglat under den faṭimidske kalifen (dynastiens regerande medlemmar hade antagit denna titel, emedan de ej erkände de sunnatrogna <sup>c</sup>abbäsidska kaliferna) AbūʿAlī al-Manṣūr al-ʿAmir bi-Ahkām Allāh (1101–30) i al-Iskandarīyah (Alexandria) år 509 e.H. = 1115/6 e.Kr. Faṭimiderna präglade mynt i denna stad mellan 1031 och 1160 med flera intervaller (v. Zambaur 1968, s. 47). Myntet är beskrivet (Lavoix 1896 s. 156:413) och väger 4,43 gr. Dess typ är den, hos faṭimidska mynt vanligt förekommande koncentrisk d.ä. båda sidorna kännetecknas

av litet fält med kort inskrift och tvenne längre omskrifter. Åtsidans fältskrift lyder: "Imamen/al-Manşūr". Inre omskriften: "Abū ʿAlī al-ʿAmīr bi-Ahkām Allāh de rättrognas anförare." Yttre omskriften: "I Guds den barmhärtiges den misskundsammes namn! Denna din präglades i al-Iskandarijyah år nio och femhundra" Frånsidans fältskrift: "Ytterst/fullvikig." Inre omskrift: "Ingen gud utom Gud Muḥammad är Guds sändebud ʿAlī är Guds vän." Yttre omskrift är den sedvanliga d.ä. Kor IX:33.

En av de dynastier, som upprättade välden i Kalifatets östligaste delar, var sāmānidernas; denna härskade i Korasan och Transoxanien under perioden 819–1005, bäst känd torde den vara för att ha präglat huvudparten av de 10 000-tals silvermynt, vilka återfunnits i skandinaviska vikingatida skattfynd. Mot slutet av sin tid nödgades denna dynasti godtaga och samregera med andra dynastier och ståt-hållare inom vissa delar av sitt valde. En sådan undervasalldynasti var simğūriderna, vilken ursprungligen härskande i Korasan, och av vars medlemmar som guvernörer i Siğistān och Najsābūr några låto prägla mynt samman med sina sāmānidiska vasallherrar, så småningom alternerande med personer ej tillhörande denna dynasti kom att behärska Quhistān till ca 999.

Myntet nr 6 är präglat under den sāmānidiske fursten Nūh ibn Manşūr (976–97) tillsammans med guvernören Ḥusām al-Dawlah Abū l-ʿAbbās Tās (vilken ej tillhörde ovannämnda simğūriderna) (ca 981–3 och 983–5) med omnämnande av kalifen al-Ṭaiʿillāh (974–91) i Najsābūr år 374 e.H. = 984/5 e.Kr. Ett mynt av samma typ är beskrivet i (Lane-Poole 1876 s. 113:416), vilket dock skiljer sig från det föreliggande däri, att det överst å åtsidan har texten ۷ medan det senare endast har ۶; åtsidans texter i övrigt äro de gängse. Frånsidan vars omskrift är den sedvanliga, har som fältskrift följande: Åt Gud/Muḥammad Guds sändebud/al-Ṭaiʿillāh/Nūh ibn Manşūr/al-Walī Ḥusām/al-Dawlah/. Vikten är 5,17 gr.

Myntet nr 7 däremot bär ett namn på en medlem av simğūridernas dynasti. Det är präglat under den sāmānidiske fursten Nūh ibn

Manşūr (976–97) tillsammans med dennes simğūridiske vasall och svärfar Abū l-Ḥasan Muḥammad Nāsīr al-Dawlah (dennes dotter Fulānah var gift med Nūh ibn Manşūr) (de Zambaur 1927, s. 205) (984–8) med omnämnande av kalifen al-Ṭaiʿillāh (974–91) i Najsābūr år 377 e.H. = 987/8 e.Kr. Åtsidans fält omfattar förutom den sedvanliga texten överst ett bitecken och nederst orden "konungen al-Manşūr; omskrifterna äro de gängse. Frånsidans omskrift är som föregående mynts, medan fältet utöver sedvanlig bekännelse upptager namnet å kalifen al-Ṭaiʿillāh, den sāmānidiske överherrens namn Nūh ibn Manşūr och vasallens al-Walī Nāsīr al-Dawlah, där al-Walī ej är att se som ett namn utan som epitet = "vän". Myntet, vilket väger 4,90 gr, är beskrivet hos (Mitchiner 1977 s. 139:707.

Mynt nr 8 är präglat i Najsābūr och med smärre variationer omnämnande samma personer, som närmast föregående, medan däremot årtalsangivelsen bereder vissa tolkningsproblem, varom ytterligare nedan. Åtsidans omskrifter uppvisa, fränsett årtalsangivelsen, sedvanlig text; fältet förutom trosbekännelser, inskriften "al-walī Muḥammad" fördelad så att det förra ordet befinner sig ovanför trosbekännelsen och det senare nedanför densamma. Frånsidans såväl omskrift som fält uppvisa sedvanliga inskrifter, vartill å fältet komma såväl kalifens namn al-Ṭaiʿillāh som den sāmānidiske överherrens, Nūh ibn Manşūrs, vartill nederst kommer Nāsīr al-Dawlah; då ifrågavarande simğūrids namn enl. (de Zambaur 1927 s. 205) var Abū l-Ḥasan Muḥammad Nāsīr al-Dawlah, torde såväl åtsidans som frånsidans nederst i fälten befintliga inskrifter syfta å samme och denne man, vilken regerade 372–dū l-ḥiğğah 377 e.H. = c 982–988 e.Kr.; kalifen regerade 363–81 e.H. = 974–91 e.Kr. och den sāmānidiske överherren Nūh ibn Manşūr 365–87 e.H. = 976–97 e.Kr. Återvända vi så till årtalsangivelsen erbjuder den ett problem, vad entalet anbelangar enär denna reducerats till en svagt högervänd stapel " \ " varefter komma orden för "sjuttio" och "ettundra"; emedan myntet torde

vara präglat under flerombemälda simğūrid Abū l-Ḥasan Muḥammad Nāsīr al-Dawlahs regeringstid 372–7 e.H. kunna de första och sista åren av 370-talet uteslutas; den snedställda stapelns tolkning torde enl författarens uppfattning vara den inledande bokstaven ۶ i ۶۶۶ = "fem", varför föreslås årtalet till 375 e.H. = 985/6 e.Kr. Myntets vikt är 3,68 gr. (Som en kort kommentar till entalets utseende av en snedställd stapel i årtalsangivelsen kan fogas upplysning om skilda sätt att tolka ett snarligt fenomen på mynt från en något senare period nämligen salgūqernas i Rūm enkannerligen Kajkāvūs II ibn Kajhusraws 644–665 e.H. = 1246–1257 e.Kr., där å mynt präglade i Qūnjah (Konia nuv. Turkiet) med årtalsangivelsen 64 och som ental en snedställd stapel, vilken senare tolkats olika i olika publikationer; exempelvis ingen alls (Lane-Poole 1877 s. 91: 239–242) som bokstaven "rā" = "r" men tytt som "sex" d.ä. 646 e.H. = 1248/9 e.Kr. (Tevhid 1903/4 s. 244:495–497), utan beskrivning men dock tolkad som "sex" d.ä. 646 e.H. = 1248/9 e.Kr. (Artuk 1970 s. 368:1124) (här torde dock ordet för år "sanah" ha tolkats som ordet för sex "sittah" i maskulinum, vilket sällan användes i årtalsbetäckningar med denna siffra), som 8 d.ä. 648 e.H. = 1250/1 e.Kr. (Mitchiner 1977 s. 173:986–987) eller som 6 d.ä. 646 e.H. = 1248/9 e.Kr. (Holst 1985 s. 437) och tolkad som siffran "sex" i diwāniskrift (Hennequin 1985 s. 772:1830–1833) (huruvida diwāniskrift har använts så tidigt är ovisst (Alparslan 1978 s. 1125). Användandet av siffror i stället för ord för årtalsangivelsen begynner ca 614 e.H. = 1217/8 e.Kr. och ökar därefter alltmera (Codrington 1904 s. 4) men mera djupgående studier av detta saknas veterligen.

Efter det ʿabbāsidska kalifatets fortgående politiska försvagning under slutet av 800-talet och början av 900-talet kommo de centrala delarna d.ä. Iran och Iraq att behärskas av en dynasti av iranskt ursprung och av šicitisk trosbekännelse under tiden ca 932–1062 e.Kr.; den buwajhidiska vilken delade upp sitt område mellan olika grenar härstammande från tre bröder, söner av en man vid namn Būjeh eller

Buwajh (Cahen 1960 s. 1350ff). Mynt nr 8 är präglat under en av dessa bröder Rukn al-Dawlah Abū<sup>c</sup>Ali Ḥasan, vilken huvudsakligen härskade i Ġibāl d.ä. centrala Iran 335–366 e.H. = 947–77 e.Kr., i staden Qazwin (ca 150 km nordväst om Teheran) år 351 e.H. = 962/3 e.Kr. Myntets åtsida uppvisar å fältet sedvanlig kalimah i tre rader och därunder namnet på kalifen al-Muti<sup>c</sup>illāh 334–363 e.H. = 946–974 e.Kr. Omskrifterna äro de vanliga. Frånsidan har å fältet efter kalimah namnet "Rukn al-Dawlah/Abū<sup>c</sup>Ali/Buwajh/". Omskriften är den gängse. Myntet väger 4,04 gr. Det har ej lyckats författaren att finna detta mynt publicerat, men en uppfattning om dess förekomst gives i citatet "die buyidische Serie aus Qazwin ist fast lückenlos v. J. 335 bis 374 H. im Baghdader Goldschatz vertreten gewesen; v. J. 354 allein sind dort zwölf Ex. vorhanden" (v. Zambaur 1968 s. 194 not 8); (335–74 e.H. = 946–85 e.Kr. och 354 e.H. = 965 e.Kr.).

Den dynasti, som efter sāmānidernas kom att tillvälla sig makten i Afghanistan och Transoxanien, var ghaznavidernas, vilken hade sitt ursprung i turkiska ståthållare i sāmānidernas östligaste områden under dessas senare tid; under ghaznavidernas främste härskare Maḥmūd erövrades norra Indien, och han frigjorde sig helt från sāmāniderna; han regerade 388–421 e.H. = 998–1030 e.Kr. Mynt nr 10 är präglat under denne Jamin al-Dawlah Abū l-Qāsim ibn Sabuktaksin med omnämmande av kalifen al-Qādir billāh (381–422 e.H. = 991–1031 e.Kr.) i Najsābūr år 394 e.H. = 1003/4 e.Kr. I Najsābūr började ghaznaviderna prägla mynt 390 e.H. = 999/1000 e.Kr. efter att tidigare under några år (384–386 och 388–389 e.H. = 994–997 och 998–999 e.Kr.) ha präglat samman med sāmāniderna därstädes (v. Zambaur 1968 s. 259). Myntet väger 4,44 gr och är publicerat summariskt utan illustration i (Markov 1900 s. 927); i sista stund upptäcktes att myntet är publicerat med bild i al-Naqšabandī 1947 s. 304:7346) varför det härstädes får en något mera ingående beskrivning. Åtsidans fält upptages av sedvanlig kalimah ovanför vilken finnes ordet "Cadi" = "rik-

tig" och nedanför "jamīni" vilket egentligen betyder "högersidig", "högerhänt" eller "höger", men som här torde vara ett adjektiv till myntherrens benämning Jamin al-Dawlah (mera härom nedan); på båda sidor om kalimah synas bitecken, varav det högra kan vara bokstaven  $\xi$ .

Omskrifterna äro de gängse d.ä. den yttre = Koranen XXX:3–4 och den inre med angivelse av myntort och präglingsår. Frånsidans omskrift är den sedvanliga d.ä. Koranen IX:33 medan fältets inskrift lyder som följer: "Åt Gud/Muḥammad Guds sändebud/al-Qāsir billāh Jamin al-Da/wlah wa-Amin al-Millah Abū/l-Qāsim/"; nederst synes en stjärna. Titlarna "Jamin al-Dawlah" = "Rikets Högra Hand" och "Amin al-Millah" = "Irons Trogne" förlänades Maḥmūd av kalifen al-Qādir billāh jämte ståthållarskapet över Korasan och Ghazna sedan han besegrat sāmāniderna (Bosworth 1986 s. 65).

År 1526 e.Kr. grundlade den mongoliske härskaren Bābur den dynasti, som kom att härskas inom Indien under beteckningen Stormoguler med huvudstad i Delhi; den andre stormogulen var Bāburs son Našir al-Dīn Humājūn, vilken härskade över väldet under tiden 937–63 e.H. = 1530–1556 e.Kr.; under denna tid präglades mynt nr 11, vilken vägande 0,83 gr saknar uppgift om såväl myntort som präglingsår. Åtsidan innehåller endast kalimah: "Ingen gud utom Gud/Muḥammad/Guds sändebud/". Frånsidans text lyder som följer: "Må allerhögste Gud föreviga/ krigsherre pädišāh (titel)/Humājūn/Muḥammad/hans vælde/; där den sista raden i betydelse direkt ansluter till den första. Mynt av detta slag äro publicerade i (Lane-Poole 1892 s. 8:9–10a) och (Wright 1908 s. 3:13–14).

Dessa elva mynt utgöra ett viktigt och mångsidigt tillskott till KMK:s samlingar, vilka, vad gäller islamiska guldmynt, ännu äro ganska små.

#### Bibliografi

Alparslan  
1978

A. Alparslan, Khaṭṭ (A.) writing. III In Turkey. Diwāni. Encyclopaedia of Islam IV, fascs. 77–78. Lei-

den 1978,  
ss. 1125–1126.

Artuk 1970.

I. Artuk—C. Artuk, Istanbul Arkeoloji Müzeleri teşhirdeki İslami sikkeler katalogu. Cilt I. İstanbul 1970.

Bosworth  
1986.

C. E. Bosworth, Maḥmūd b. Sebūktigin, sultan of the Ghaznavid dynasty. Encyclopaedia of Islam VI, fascs. 99–100. Leiden 1986, ss. 65–66.

Cahen  
1960.

C. Cahen, Buwayhids or Buyids. Encyclopaedia of Islam I, Fasc. 22. Leiden 1960, ss. 1350–1357.

Codrington  
1904.

O. Codrington, A Manual of Musliman Numismatics. Asiatic Society Monographs, VII. London 1904.

Hennequin  
1985.

G. Hennequin, Catalogue des monnaies Musulmanes de la Bibliothèque Nationale. Asie Pré-mongole. Les Salgūqs et leurs successeurs. Paris 1985.

Holst 1985.

G. Holst, Dirhemen. Ett medeltida världsmynt. Göteborgs Numismatiska Förenings småskrifter, nr 18. u.o. 1985.

Koranen.

Koranen. Översatt från arabiskan av K.V. Zettersteen. Uppsala 1917 (Stockholm 1979).

Lane-Poole  
1875.

S. Lane-Poole, The Coins of the Eastern Khaleefehs in the British Museum. Catalogue of Oriental Coins in the British Museum. Vol. I. London 1875.

Lane-Poole  
1876.

S. Lane-Poole, The Coins of the Mohammadan Dynasties in the British Museum. Classes III–X. Catalogue of Oriental Coins in the British Museum. Vol. II. London 1876.

Lane-Poole  
1877.

S. Lane-Poole, The Coins of the Turkuman Houses of Seljo-



1

2

3

4



5

6

7

8



9

10

11

Alla mynten skänkta av Sven Svenssons Stiftelse till Kungl Myntkabinettet. Foto Gabriel Hildebrand, Raå.

- ok, Urtuk, Zengee, etc in the British Museum. Classes X—XIV. Catalogue of Oriental Coins in the British Museum. Vol.III. London 1877.
- Lane-Poole 1892. *S. Lane-Poole*, The Coins of the Moghul Emperors of Hindustan in the British Museum. Catalogue of Indian Coins in the British Museum. The Moghul Emperors. London 1892.
- Lavoix 1887. *H. Lavoix*, Catalogue des monnaies Musulmanes de la Bibliothèque Nationale. Khalifes orientaux. Paris 1887.
- Lavoix 1891. *H. Lavoix*, Catalogue des monnaies Musulmanes de la Bibliothèque Nationale. Espagne et Afrique. Paris 1891.
- Lavoix 1896. *H. Lavoix*, Catalogue des monnaies Musulmanes de la Bibliothèque Nationale. Egypte et Syrie. Paris 1896.
- Markov 1900. *A. Markov*, Inventarnyj katalog musul'manskich monet Imperatorskago Ermitaža. 2<sup>o</sup>c dobavlenie. U.o. 1900.
- Mitchiner 1977. *M. Mitchiner*, The World of Islam. Oriental Coins and their Values. London 1977.
- al-Naqšabandī 1947. *N. al-Naqšabandī*, al-Dinār al-Islāmī. al-Mulūk al-tawā'if. Sūmar. Vol.2. nr 3, tammüz 1947. Bagdād 1947. ss. 270—311.
- Tevhid 1903/4. *A. Tevhid*, Müze-i-humājün. Meskükât-i-qadime-i-islāmīje qatalogy. Qustantinijah 1321 = 1903/4.
- Wright 1908. *H.N. Wright*, Catalogue of the Coins in the Indian Museum, Calcutta. Including the Cabinet of the Asiatic Society of Bengal. Vol.III. Mughal Emperors of India. Oxford 1908.
- von Zambaur 1905. *E. von Zambaur*, Contributions à la Numismatique Orientale. Monnaies inédites ou rares des Dynasties Musulmanes de la Collection de l'Auteur. Numismatishe Zeitschrift hrsg. von der Numismatischen Gesellschaft in Wien. Bd XXXVI, Jhrg. 1904. Wien 1905, ss. 43—122.
- de Zambaur 1927. *E. de Zambaur*, Manuel de généalogie et de chronologie pour l'histoire de l'Islam. Hanovre 1927.
- von Zambaur 1968. *E. von Zambaur*, Die Münzprägungen des Islams zeitlich und örtlich geordnet. Bd I. Der Westen und Osten bis zum Indus mit synoptischen Tabellen. Wiesbaden 1968.

## Wexiö gymnasii myntkabinett,

inrymt i Smålands museum, är med sina cirka 40 000 originalföremål ett av landets största i sitt slag. Ursprunget går tillbaka till den kraftfulle biskopen Olof Wallqvist, som redan på 1790-talet lade grunden till myntsamlingen. Den förvarades och växte, först i domkyrkans hägn, sedan i läroverket, där den från 1880-talet ömt vårdades av lektor i latin och grekiska, S E Melander.

1935 flyttades myntsamlingen till museet, där den sammanslogs med museets egen, rätt obetydliga samling. Föreståndare var då Hildding Rundquist, som under ett halvt århundrade — 1916 till 1965 — utökade samlingarna med gåvor, egna och andras. Från 1965 är adjunkten Gunnar Sundberg myntkabinettets föreståndare, och det skall klart sägas ifrån att kabinettet aldrig nått sin nuvarande omfattning och storhet utan det oavlönade arbete som nedlagts av tre idealister under mer än 100 år.

Vad är då mer naturligt än att ägna en bok åt ämnet numismatik? Det sker i Kronobergsboken 1987, som utges gemensamt av Kronobergs läns hembygdsförbund och stiftelsen Smålands museum. Där ingår en lång rad uppsatser, de flesta givetvis med småländsk anknytning, av välkända fackmän. Bland annat lämnar Gunnar Sundberg en ingående redogörelse för tillkomsten och utvecklingen av Wexiö gymnasii myntkabinett. Boken, som utges någon gång under hösten 1987, kommer att kunna rekvireras från Smålands museum.

Lars Thor  
Landsantikvarie

BLI MEDLEM I SNF –  
GOD SERVICE UTLOVAS.  
ANMÄLNINGS-  
BLANKETT  
TEL 08/67 55 98  
tisd–fred 10–13.

# Göteborgs Numismatiska Förening

## Kort historik

Av Bengt Holmén

När Erik Person-Gamby bodde i Göteborg 1936–37 fanns där ingen myntklubb, men han anlätades av myntkabinettet och nyordnade utställningen där. Han träffade Harald Wideen, Bernhard Olofsson, Johan Nilsson och Fritiof Feyerabend, men beklagade sin numismatiska isolering här. Det dröjde till 1943 innan en antikhandlare, Erik Svärdskog, lyckades driva fram en myntförening (som då var en sektion av Svenska Numismatiska Föreningen). I denna spelade storsamlaren Bernhard Olofsson en ledande roll genom att på bordet i restaurant Valand 1 tr upp lägga fram rariteter för det dussintal medlemmar, som där samlades till möten och byten. Ändå fram till 1950 var medlemsantalet lägre än 30. Men trivseln var god och priserna var låga! oftast bytte man dubletter. Redan tidigt hade man svårigheter att skaffa bra material till auktionerna. Ett evigt problem?

I föreningen har flera mynhandlare spelat en ledande roll bl a Håkan Kinnmark, Th Högberg och Paul Lewin. Kinnmark ställde sin affärslokal Moneta till förfogande för möten liksom Wideen på 1950-talet tillhandahöll möteslokal på Göteborgs Museum. Man måste säga, att föreningen oftast haft bra och lämpliga lokaler (Köpmännens Hus, rest. Hantverket och Traktören), anpassade efter medlemsantalet.

Genom Wideens inträde i styrelsen 1948 inleddes en tradition med föredrag på mötena. Brist på föredragshållare uppstod, och man anropade Stockholmsföreningen men utan större resultat, vilket ledde till brytningen med SNF 1960. Dock har även senare numismatiker från Stockholm gästade GNF — fast inte i den omfattning, som varit önskvärd. Nils Ludvig Rasmusson ("Sturetidens mynt"), Brita Malmer ("16 000 mynt från Sturetiden"), Lars O. Lagerqvist ("Numismatiska händelser under 1800-

och 1900-talen"), E Nathorst-Böös ("Pengar på papperet"), Ulla Westermark ("Nyförvärv av grekiska mynt till Kungl. Myntkabinettet") och Bertel Tingström ("Utformningen av riksvapnet på svenska mynt") har spritt kunskaper på föreningens möten.

De sammanträdesformer som man hade då föreningen var liten med myntvisning och berättande har blivit svåra att använda, då mötesdeltagarna stigit till 50 à 100. Men vid sektionmöten i klubbkolen, Schackspelets Hus, Haga Kyrkogata 3, användes de ännu med framgång.

Att medlemsantalet stigit beror till stor del på de utställningar GNF deltagit i eller arrangerat. Det stora genombrottet kom vid årsskiftet 1967–68 det att GNF medverkade vid Sparbankens utställning i Kungsporsavenyen 34. Medlemsantalet tredubblades! Vad skulle resultatet bli om ett populärt numismatiskt tv-program nu sändes?

Även 30-årsjubileumsutställningen 1973 i Stadsbiblioteket, Götaplatsen, blev en stor framgång. På en vecka sågs utställningen av 30 000 personer! Mynttombolan där lade grunden till föreningens kapital. Ett populärt inslag var myntidentifiering och värderingar för allmänheten, liksom jetong-

slagningen och den tryckta utställningsguiden. På senare år har GNF medverkat i "Fritids" föreningsutställningar och i banker med mindre utställningar. Det numismatiska intresset i Göteborg har tyvärr påverkats av den tynande utställningsverksamheten i stadens myntkabinettet på senare år.

En populär del av föreningens verksamhet har varit och är utfärder till myntkabinettet, samlare och myntmässor (nästa gång till Köpenhamn i november).

### Nutid

GNF sammanträder andra måndagen i månaden i hjärtat av Göteborg — Köpmansgatan 20. Vi är nu över 400 medlemmar. Över 50 brukar komma till mötena. Många skickar enbart in anbud till auktionerna, som omfattar 150 till 250 nummer. Flera avlidna medlemmar har valt att låta sina samlingar gå under klubban i föreningens regi hellre än att donera sin samling till en offentlig institution, där mynten aldrig utställes.

Årsavgiften är blygsam — 35 kr. Men föreningens verksamhet är ej blygsam! Tack vare ett gott samarbete med Norsk Numismatisk Förening och universitetsinstitutionen Antikens kultur och samhällsliv har flera utländska numismatiker gä-



John Kent, British Museum, och Paul Levin, Ticalen, trivdes vid SNF-besöket december 1984.

stat GNF, bl a D M Metcalf, Oxford universitet, och John Kent, British Museum. Erik Christian- sen, Århus, fortsätter denna tradi- tion genom att 14 maj berätta om sin forskning rörande de alexan- driska mynten.

Göteborg är ju en universitets- stad, och många akademiker har generöst ställt sig till förfogande som föredragshållare. Professor Artur Attman har åtskilliga gånger talat i föreningen. På marsmötet föreläste han om "De amerikanska ädelmetallernas roll i den europeis- ka världshandeln 1500—1800". Arkeologiprofessorn Carl-Axel Moberg har föreläst om keltiska mynt, liksom Katalin Biro-Sey, Bu- dapest, om de östkel- tiska. Hembygdsforskaren, adjunkt Ralph Scander, har behandlat Gö- teborgs utveckling, men även ut- myntningar i Göteborg.

De flesta föredragshållarna kommer ur föreningens egna led. Vår nestor Gunnar Holst sprider kunskap om vår arabiska myntim- port, spelpenningar, samanider och andra kufiska ting. Rolf Sandström väcker intresse för antiken och hobbyn som sådan. I december fick vi oss till livs myntförfalskaren Trollhätte-Svenssons livsöde. Det var Bror Wikström, som berättade om hans tekniska geni, och hur Svensson med enkel utrustning ge- nom Daniels metod (kemisk-galva- nisk) kring 1880 tillverkade enkron- nor, 50-öringar och 25-öringar för att skaffa medel till sin uppfinnar- verksamhet. Bror försöker nu spåra honom i USA. Blev han efter sitt 5-åriga fängelsestraff uppfinnare i väster?

Ofta visar det sig, att mycket av intresse gömmer sig i medlemmar- nas samlingar. Tag familjen Bräutigam som exempel. De flesta göteborgare tänker på ljuvliga kafébe- sök när man hör namnet, men vi i GNF tänker på den Bräutigam, som på 1890-talet vistades på Moskitokusten i Centralamerika. Han förvärvade då cirkulerande mynt, som var mycket gamla. Det blev ett intressant föredrag i föreningen! Folke Tufvesson har lärt ut konsten att göra mynt rena utan att fördärva dem. Återväxten av nya föredrags-



*Två tidigare ordförande: Rolf Sandström (nu redaktör) t v och Bo Nordell (kassör).*

hållare är god. Peter hanssons "Ör, smör, öl och lön" kommer säkerligen att väcka intresse. En ny medlem erbjöd sig tala om: "De medeltida myntens estetik". Intresset för medeltiden är för övrigt i stigande. SNF:s ljudbildband "1200-talets regenter och deras mynt" uppskattades mycket. GNF kommer säkerligen i framtiden låna fler band från SNF. Kanske även försöka producera något eget"

*Antiksektionen*, som varit igång ett tiotal år, kommer till hösten även att ta upp medeltida ämnen. Rune Ekre, föreståndaren för Lödöse museum, har flera gånger orienterat oss om nya rön i Lödöses mynthistoria. Hans åskådliga undervisning om brakteattillverkningens teknik glömmar vi aldrig. Vi hoppas nu, att han ger oss en sammanfattande bild av Lödöses myntning. GNF har haft glädjen höra NNFs ordförande, Jan Norbø,

Oslo myntkabinett, ett flertal gånger. Nordbø har på Natur och Kultur producerat ett ljudbildband med handledning om antikens mynt, "Mynten berättar". Detta har visats på Antikssektionen, där det mycket uppskattades för sin enkelhet och reda. Sverre Lerdahl, NNF, har även medverkat — bl a med sitt älsklingsämne: Nero. I september gästar oss NNFs förre ordf, Pehr Lundgren, med ett föredrag om den anonyma bysantinska kopparmyntningen, där Lundgren gjort betydande forskningar. Sektionen har för varje år rönt större inresse med fler och fler egna föredragshållare. Ofta refereras nya utländska böcker. Seabys och British Museums diabilder har visat sig värdefulla. Mest omtyckt är dock myntvisningar av samlare (och kaffe- pausen!). Sektionen sammanträder nu två torsdagar per månad i klub- boken.

Föreningens stolthet är *småskrift-serien*. Nästa nummer (nr 19) är skrivet av Katalin Biro-Sey, Budapest, som bl a publicerar en östkeltisk samling från Göteborgs Arkeologiska Museum. Texten blir både på engelska och svenska med magyarisk sammanfattning. En del tidigare nummer finns fortfarande att köpa. Av Gunnar Holst: *Numismatisk kuriosita* (nr 9), *Urutuqiderna och deras mynt* (15) och *Antika Årtalsmynt* (17). Kurt Hillström: *Medaljer och medaljsamlande* (8), Per Hellström: *Ompräglingar och tillfällighetspräglingar* (10), Ebbe R:son Mark: *Från heraldikens värld* (12), Leif Björn: *Romerska myntporträtt* (16). Polletter har varit ett omtyckt samlarområde, där framlidne Karl Skärman var mycket verksam: *Polletter från ångslupsbolagen i Göteborg* (11), *Trafikpolletter från Göteborg, Kungälv och Marstrand* (14), där Folke Tufvesson och Hans Lundberg var medförfattare. En myntförfalskningsprocess ledde Morton Andreasson att författa *Från falskmynt till kopior* (nr 13). Genom insättning på GNFs postgiro 720675-8 erhålles småskrifterna à 15 kr (plus portokostnad 5 kr). Ange noga nummer! Redaktör och prima motor är Rolf Sandström.

I klubblokalen finns ett bra *numismatiskt bibliotek*, som tack vare gåvor (bl a från SNF) och årliga inköp nu omfattar cirka 1 000 förvärvsnummer. Nyligen har 16 ex av Lagerqvist-Böös *Mynt, sedlar och medaljer* inköpts för studiegruppens räkning. Bibliotekarie sedan starten 1973 är Rut Holmén. Biblioteket är till god nytta vid studier, myntidentifieringar och för föredragshållarna. I den trivsamma lokalen hålls också styrelsemöten och andra mindre möten.

#### Framtiden

Auktionerna i Göteborg går bra och mynthandlarna rapporterar god efterfrågan. Den svacka som varat sedan slutet av 1970-talet synes övervunnen, även då det gäller medlemstillströmning. Sedan årsmötet 14 nya. För höstens föredrag har kontakter tagits med numismatiker från Oslo, Köpenhamn och Stockholm. En veckoslutskurs med Jan Nordbø som ledare arrangeras 10 och 11 oktober. Artur Attman (1500- och 1600-tal) och Peter Sawyer (engelska 1000-talsmyntningar) har även lovat medverka. Stampkopplingar och andra numismatiska mysterier ska klaras ut, liksom hur man gör en offentlig utställning. En studiecirkel med

Birgit Hahne-Eriksson som ledare och bl a med Svenska Turistföreningens *Svenska pengar* som grundbok planeras starta i september. Vissa partier ska föreningens experter belysa, t ex Sven Ljunglöf: *Kopparmyntning under 1600-talet* och Paul Levin: *Karl den XII:s mynttecken*. Vi hoppas också få ut mycket under kursen av SNFs olika ljudbildband. I oktober hålls en kvalitetsauktion, som vi väntar oss mycket av.

En förutsättning för framgång är, att den goda andan och trivseln inom föreningen bibehålls. Nybörjarna måste tas om hand på lämpligt sätt och föras in i kamrateringen. Ofta kommer medlemmarna en timma innan mötet börjar. Det ger tillfälle till betydelsefull samvaro, liksom kaffepausen efter föredraget. Kottaribildningar bör undvikas, vilket inte hindrar sektionbildningar. Tyvärr självdog häromåret försöket med en modern utländsk grupp. En juniorsektion vore naturligtvis mycket önskvärd! Vi har medlemsansökningar från tonåringar.

Kanske borde vi också återuppta vår tidigare ordförande Per Hellströms försök med offentliga föreläsningar?

Framtiden tycks för närvarande



William F Spengler, Colorado Springs, USA, Rolf Sandström och Paul Levin granskar indiska mynt sept 1986.

se ljus ut för GNF. Detta beror till stor del på det hängivna arbete, som styrelserna under 1970- och 1980-tal utfört under Rolf Sandströms och Bo Nordells ordförandeskap. Heder och tack!

## En aktiv öklubb

En av de föreningar som är anslutna till SNF är *Myntsamlarklubben Goten* i Visby. För många av tidningens läsare torde den vara alltför lite känd. Det är synd för klubben för en allt annat än anonym tillvaro.

Klubben, som startades 1971, har cirka 120 medlemmar, som träffas en gång i månaden utom under sommaren. Föredrag, utflykter och mindre auktioner står regelbundet på programmet. Dessemlan har man även haft lotterier och bingo. Cirka 30 medlemmar brukar delta i mötena.

Det finns åtminstone ett område där Goten torde vara föregångare, nämligen att se till att myntkunskap finns på skolschemat. Alltsedan 1985 har man även haft medlemmar som t ex klubbens "myntmästare" Jan Wetterlund och Ingvar Nybom undervisat under "Fria aktiviteter" i myntkunskap till allmän belåtenhet. Ett utmärkt initiativ! På Numsams (Numismatisk Samverkans) program står bl a att försöka föra ut numismatiken på olika sätt bl a till skolorna. Eftersom vi tidigt märkte att det fanns många svårigheter och viss tvekan beslöt vi oss för att gå via ljudband med diabilder, som vi skulle hyra ut för en låg kostnad till våra anslutna föreningar. Genom den satsningen hoppas vi få erfarenhet inför nästa steg — videokassetten, som vi hoppas att vi skall kunna få fram om något år. Med den kommer vi att försöka taga steget in i skolundervisningen.

Gotens hedersledamot — Axel O Larsson, som dog 1986 — var under många år medlem i SNF och

tilldelades också vår Elias Brenner-medalj för framstående samlargärning. Till Goten donerade han sin stora samling dia-bilder, cirka 4 000 st., som hjälp i informations- och utbildningsarbetet.

Två mynttidningar har myntmästaren Jan Wetterlund givit ut under 1986. Myntmästaren sköter förutom mynttidningen även klassificering, värdering och förteckning av mynt till auktionerna.

Pressreferenten, Willy Pettersson, ser till att notiser och även längre artiklar kommer in i dagspressen någon gång i månaden. Man har kunnat konstatera att dessa artiklar har en stor läsekrets. Bra!

Utställningar är ett annat sätt att sprida kännedom om mynten på. Under 1986 ordnades t ex en utställning av mynt från Karl XII:s tid på Föreningsbanken i Östercentrum under ledning av Christer André (Gotens vice ordförande). Den pågick under december 1986 och januari 1987.

Att intresset för Gotlands historia är stort är kanske inte så underligt. Man har under 1986 haft föredrag om utgrävningar och fornfynd och även ordnat studiebesök i Gotlands Fornsal där 1:e antikvarie Gun Westholm föreläste. Bidrag till föredragshållare har man fått från Gotlands Bildningsförbund. Vi tackar Goten för en fin insats och önskar lycka till i deras fortsatta arbete.

Det brukar vara populärt att tala om att göra Sverige lite rundare, dvs att minska avståndet mellan olika delar av landet. Det är också ett bra sätt att lära känna varandra och olika landsdelar. Gotland ligger kanske lite isolerat men det torde vara få delar av landet som har så mycket intressant att berätta om hur det varit från äldsta tider och framåt. En studieresa till Gotland och alla dess rikedomar på gamla minnen av olika slag vore kanske något man skulle kunna hoppas på om intresse fanns.

Bele

## Aktiebrev

I Kungl. Myntkabinettet visas nu en utställning över tidiga svenska aktie-

brev (1700-talet till 1880). De flesta av de utställda aktierna är mycket ovanliga och torde därför vara av intresse för många samlare.

Världens första aktiebolag i modern mening var Verenigde Oostindische Compagnie som bildats 1602 i Nederländerna. Den svenska motsvarigheten — Svenska Ostindiska kompaniet — grundades 1731.

Det äldsta bolaget är däremot 700 år — Stora Kopparbergs Bergslagslag. Detta bolag var dock ursprungligen baserat på fjärdepartur som ej hade aktiekarakter. (Dessa parter var av fastighets, ej lösegendoms natur. Vid försäljning upprättades köpebrev och varje fjärdepart kunde intecknas för sig.)

Aktiebrevens historia i Sverige är drygt 250 år gammal. De första kända aktiebrev utgavs för Alingsås Manufakturverk 1724. Snart följde andra företag efter. Under 1820-talet blev aktiebrev vanligare och förseddes ofta med en konstnärlig utsmyckning. Bakgrunden till detta torde ha varit och är fortfarande att de skulle förmedla en känsla av vederhäftighet och samtidigt ha en karaktär av säkerhetstryck, så att de ej lätt kunde förfalskas.

1848 tillkom vår första aktiebolagslag. Dess tillkomst kan ses mot bakgrunden av att bolagsbildandet ökat, p g a den spirande industrialismen, tekniska uppfinningar samt privatbankernas tillkomst.

Ordet aktie kommer av latinets *actio* av *agere*, handla. Aktiebrev är ett dokument som anger innehavarens andel i aktiebolagets förmögenhet och dennes därav följande rätt till en motsvarande andel i den årliga vinsten.

Kungl. Myntkabinettet är det enda museum i Sverige som idag aktivt samlar på historiska värdepapper, även om det finns mindre samlingar i Nordiska museet, Kungliga Biblioteket och Tekniska museet. I Kungl. Myntkabinettets samlingar finns flera tusen aktiebrev, från olika länder men med tyngdpunkt lagd på svenska värdepapper.

Ian Wiséhn

BEGÄR FÖRTECKNING  
ÖVER LITTERATUR TILL  
SALU HOS SNF! SKRIV  
ELLER RING 08/67 55 98

No XIII Bro



Till utförande af Brobyggnaden öfver Dahl-  
 Elfen i Elskarleby, nu CARL den XIII:s Bro  
 kallad, har Herr *Pehr Sines*  
 inbetalt FEMTIO Riksdaler Banco, beräk-  
 nade til EN ACTIE: och försåhras Innehaf-  
 varen, allt, under de willkor Bolags-Con-  
 tractet af d. 28 November 1818 innehåller,  
 uti Bolaget vara delagtig, i möhn af den  
 inbetalte Summan, till at njuta den utdelning,  
 som denne Bros inkomster efter fjorton års  
 förlopp, sedan skulden först blifvit betalt,  
 kan lämna, och hvarom Bolags Reglorne  
 omständeligen förmåla. Vid alla utdelnin-  
 gar, bör denne ACTIE till påskrift upvisas,



• Innehafvaren af detta Aktiebrev har till anläggningen af ett Ortopediskt-Gymnastiskt Institut vid Kongl. Djurgårds hälsobrunn förskjutit en Summa stor **10** Rör. B., hvilka **710** Rör. B. skola återgåldas, enär Förvaltningen vunnit den förskiffran, att återbetalning till det hela eller till en del kan ske jemte 6 pr. <sup>renta</sup> ränta som hvar tredje år från och med den 1 Juli 1827 räknadt på enahanda vilkor kommer att erläggas, hvaremot han till återbetalning skett, försäkras om delaktighet i alla Förvaltningen tillhörande Byggnader och Effekter — och förbinder sig Undertecknad att under de första 47 dagarne af hvarje år genom beviltnade utdrag af Verkets Räkenskaper meddela honom och en, som det ästundar, nöjaktig upplysning om Förvaltningens tillstånd; beändas detta Aktiebrev, vid alla afbetalningar af Kapital eller ränta i original upprävisas, samt afbetalningarne deri antecknas.

Stockholm d. 24 9 1827.

N. S. Sherman  
med. Dr. och Professor.

Aktiebrev till anläggningen av ett Ortopediskt-Gymnastiskt Institut vid Kongl. Djurgårds hälsobrunn 1827.

Foto: Gunnel Jansson, RAÄ.

# Upprop angående militärpolletter

Sedan några år tillbaka har jag försökt samla in så mycket fakta som möjligt om de polletter som cirkulerat vid Sveriges regementen och i övrigt inom det militära.

Nu har detta forskningsarbete nått fram till att jag vänder mig till denna tidskrifts läsekrets.

Från sekelskiftet och framåt har ett flertal regementen, främst infanteri- och kavalleriregementen, begagnat sig av polletter som betalningsmedel. De flesta polletterna har använts för betalning på mässar och marketenterier.

Hur polletterna har använts varierar mellan olika militärförband. Ett vanligt användningssätt var att polletter utlämnades till fast anställda som förskott på lönen. Med polletter kunde de sedan betala på mässen eller marketenteriet. Men det förekom även att polletter användes i matsalen. De värnpliktiga erhöll en pollett som bevis att de ställt in matbrickan efter måltiden. Polletten överlämnades sedan till dagunderbefälet vid utgången.

Jag har kommit i kontakt med polletter från följande regementen/förband:

Om någon i läsekretsen känner till något om nedan nämnda polletter från dessa förband vore jag tacksam för uppgifter om detta. Det kan vara användningssättet, någon ytterligare valör (t ex har säkerligen såväl Kungl Norrbottens Regimente, I 21, Inf 22, Kungl Norrlands Dragonreg. och Ing 2 givit ut och använt sig av mer än en valör, som redovisas ovan) mm.

När det gäller polletten från KUST-ING-KOMP har jag inte fastställt om den är från Karlskrona eller Vaxholm. Ing 2 hade ett Kust-Ing-Komp i Karlskrona och Ing 1 ett Kust-Ing-Komp i Vaxholm. Eller kan det vara så att polletten kunde användas vid båda orterna? Älvsborgs manskapskassa, är det I 15 i Borås? Ja, detta är några frågor som jag ännu inte fått svar på.

Enligt uppgifter lär även följande förband ha använt sig av polletter:

K2 i Hälsingborg

K5 i Hälsingborg

K6 i Ystad

I 10 i Strängnäs (matsalpollett) samt Backamo övningsplats.

Men troligtvis har fler militära för-

band än vad som nämns ovan använt sig av polletter.

Om någon i läsekretsen känner till något om militärpolletter vore jag tacksam för upplysningar om detta. Uppgifter som jag bl a önskar är regementen som utgivit polletter, valörer, metall, storlek, form (rund, fyrkantig eller trekantig).

Min adress är

Magnus Widell,  
Bagaregatan 56,  
566 00 Habo.



Exempel på militärpolletter.  
Foto M. Widell, Habo.

Förband	Valörer	Garnisonsort
Kungl Svea Livgarde	2, 1, 100, 50, 25, 10, 5	Stockholm
Kongl 2dra Livgardet	(I2) 50, 25, 20, 10, 8, 5, 2, 1	Stockholm
K Göta Lifgarde	(I2) 300, 100, 50, 25, 5	Stockholm
I 3	Matsalpollett	Örebro
I 8	10, 5, BRÖD	Uppsala
Inf 17	160, 120, 30, 10	Uddevalla
Kungl Norrbottens Regem	(I 19) 1	Boden
I 21	5	Sollefteå
Inf 22	2	Karlstad
I 28	10, 5	Sollefteå
Kav 1	(K1) 100, 25, 10, 5, 1	Stockholm
Kungl Livregem Husarer	(K3) 50, 25, 10, 5	Skövde
KIV	(K4) 25, 10, 5, 2, 1	Eksjö
K VII	(K7) 35 öre	Malmö
Kungl Norrlands Dragonreg	(K8) 1	Umeå
Kungl Bodens Artillerireg	(A8) Matsalpollett	Boden
Kungl Skånska Trängkåren	(T4) 50, 25, 5	Hässleholm
Ing 2	10	Eksjö
kust-Ing-Komp	25 öre	
Intendenturkåren	50, 10, 2	
Carlsborgs Underofficersmäss	100, 50, 25, 10	Karlsborg
Sjömanskårens Raksalong	25, 10	Karlskrona
Älvsborgs manskapskassa	25, 10	
Militärsällskapet	500, 100, 50, 25, 10, 5	



tion, men en dold decimalindelning ungefär som i måttssystemet samma år verkar ganska trolig. Det kan noteras att året innan ut-såg Kungl. Maj:t en grupp, i vilken ingick såväl inspektorn för mått och vikt som myntmästaren, med uppgift att överlägga om diverse frågor för en ny myntordning. Inspektorn för mått och vikt var Jöran Low, som några månader tidigare hade utnämnts på begäran av just Georg Stiernhielm.

Några bevarade förslag till decimalsystem i mynträknigen kom inte förrän under nästa århundrade. Dessa skall jag berätta något om i en följande artikel.

## Referenser

- Stiernhielm G: *Archimedes Reformatus*. Stockholm 1644.  
Stiernhielm G: *Mensurae Regni Svehice*. Stockholm 1664.  
Kongl Maj:ts Bref til Cammaren om Myntwäsendet 1664 samt Förordningar om Myntet 1664 och 1665.  
Rålamb Å: Georg Stiernhielms Carl Stafs Skick, Bruk och Nytt. *Adelig Öfning*, del I, bok IV. Stockholm 1690.  
Falkman L: *Om mått och vikt i Sverige*, del II. Stockholm 1885.  
Pipping G: Några drag ur det svenska mått- och justeringsväsendets historia. *Dædalus (Tekniska Museets Årsbok)* 1968.

## Sveriges ungdomsberedskap

I Kungl. Myntkabinetts årsberättelse för år 1958, publicerad i *Nordisk numismatisk årsskrift*, 1959, s. 182, beskrives och avbildas *Sveriges ungdomsberedskaps belöningsmedalj* med Gustav V:s bild. Av bildunderskriften bibringas man uppfattningen, att medaljen skulle ha präglats och utdelats i förgylld brons. Uppgiften föranledde mig att så definiera denna medalj, vartill nådigt tillstånd gavs i hovprotokoll den 14 okt. 1949, i förkortningslistorna i de av mig redigerade 13:e (1967) och 14:e (1970) årgångarna av *Kalender över Ointroducerad adels förening* ("SvUbGM" s. 376

resp. 571; jfr s. 192 resp. 309). Det avbildade exemplaret är vidare monterat i samma band som användes för Gustav V:s olympiska medalj (1912) och Lingiadens minnesmedaljer (1939 och 1949): ljusblått med (på vardera sidan) två smala gula kantränder. Ej heller detta stämmer.

Min nyfikenhet väcktes, när jag hos hov- och ordensjuvelerare Carlmans atélje såsom SvUbGM:s band erhöll här avbildade ljusblåa (serafimerblåa) band med fem smala gula ränder, liksom när framlidne landshövding Hilding Kjellmans exemplar utbjöds på Göteborgs auktionsverk i början av mars 1980, dock med bandet borttaget.

Härmed resultatet av min intervjue med direktör Ingemar Munthe, Göteborg, som tilldelats ifrågavarande medalj; därjämte har jag kunnat examinera ovannämnt exemplar i fil.kand. Albert Erikssons samling. Medaljen präglades i förgylt silver (bronsexemplaret måste således vara en prototyp eller ett museiexemplar) med årtalsstäm-peln "Y8" (=1949) och Westins stämpel — band enligt Carlmans prov. Överlämnandet ägde rum i Stockholms stadshus våren 1950 enligt inbjudan i brev den 15 april från sekreteraren Erik Bergvall. Diplomet är bl.a. undertecknat av dåvarande jordbruksministern Sträng, som även utdelade medaljerna. Därefter upplöstes organisationen, trots en riksdagsmotion (1950:II:542) av herr Hagård (h) och fru Nordgren (s) om dess bibehållande. Om dess syfte, se artikel av Å(ke) E(lmér) i *Svensk uppslagsbok*, sp. 509. Problemet är således löst! (Bandprovet kan gärna överlämnas till Myntkabinetet efter reproducering).

Leif Pahlsson



## Störtfjällsskatten i Mölndal

Vikingatida skattfynd är inte vanliga i västkustlandskapen. Nämnas kan några fynd från Halland med arabiska mynt nedlagda på 900-talet, samt det skingrade Fageredsfyndet, som innehöll enbart västerländska mynt. Desto märkligare framstår det stora fynd från Mölndal, som i den lokala traditionen går under namnet "Störtfjällsskatten". Den hittades i början av 1880-talet av arbetarhustrun Johanna Rodhe, då hon tog upp potatis i familjens eget land på slutningen av det sk Störtfjället och stötte på några silvermynt i jorden (i dessa trakter kallas alla berg för fjäll). Johanna fick hjälp av sin man att gräva upp resten av skatten; med ortens industrimagnat David Otto Francke som mellanhand fördes den 1883 till Stockholm och Historiska museet.

Fyndet vägde sammanlagt 447 g. Det innehöll smyck- och hacksilver samt 334 mynt, de flesta tyska, ett 50-tal engelska, 1 irländskt och ca 40 från Danmark. En närmare undersökning av de danska mynten bör göras på nytt, liksom av de mynt bland de engelska som kan vara skandinaviska imitationer.

Hans Hildebrand beskrev fyndet redan 1884 och publicerade det under rubriken *Myntfyndet från Mölndal i Bidrag till kännedom om Göteborgs och Bohuslans fornminnen och historia utgifna på föransaltande af länets hushållnings-sällskap*.

Sin presentation av Mölndalsfyndet kombinerar Hildebrand med en allmän utläggning om vikingatida myntfynd i svensk jord. Med pedagogiskt nit sprider han kunskapens ljus över det ämne som han och särskilt hans far Bror Emil ägnat stor del av sitt liv.

De engelska mynten beskrivs med särskild omsorg. Kommen till de tyska låter han först undslippa sig en djup numismatisk suck:

"De tyska mynten i Mölndalsfyndet äro, hvilket gemenligen är händelsen i fynden af detta slag, i ytterlig grad nöta. Än ser man å den ena

sidan alls intet, än en del af en bild, eller några bokstäver."

Efter att ha rensat bort de svåraste fallen, gör han dock största möjliga rättvisa även åt det tyska materialet; varje präglingssort och mynttyp representerad i fyndet ges en grundlig karakteristik:

"En sådan utförlighet i framställningen anser jag vara fullt berättigad på grund deraf, att allmänheten behöfver erhålla upplysningar om myntkunskapen och det arbete, som inom den utföres ty denna vetenskap har ännu icke i vårt land ådragit sig så stor uppmärksamhet, som den i verklighet förtjenar." Till sin hjälp har Hans Hildebrand Dannenbergs då nytvagna "synnerligen förtjenstfulla arbete" *Die deutschen Münzen der sächsischen und fränkischen Kaiserzeit*.

Utom de av Hildebrand "undanlagda", har många av de tyska mynten skingrats på ett tidigt stadium. De anglosaxiska däremot är bevarade (8 st Æthelred II, övriga Cnut-Harthacnut och Harold, 1 Sihtric) och finns liksom de danska och skandinaviska i Kungl Myntkabinettets samling under inv nr SHM—KMK 7219. Inget av mynten i fyndet kan vara präglat efter år 1039. Troligt är alltså, att skatten lagts i jorden någon gång på 1040-talet för att i sinom tid dyka upp och tillsammans med familjen Rodhes nyskördade potatis bli en tröst i den svenska fattigdomen.

Skatten inlöstes för 100 kr och vägen som går förbi fyndplatsen har blivit kallad *Myntgatan*. Inte långt därifrån finns nu ett urval av skattfyndet, utlånat av Historiska museet och Kungl Myntkabinettet, utställt i ett alldeles nytt museum.

#### Mölnalds Museum

Yngst bland våra kolleger, invigdes den 27 februari 1987. Från istid till nutid kan vi följa Mölnalds historia. Det är ett samhälle som vuxit och utvecklats genom sin naturliga resurs: de många ursprungligen fiskrika vattenfallen, där kvarnar — *mölnor* — och vattenhjul byggdes för att driva industrier av olika slag t ex pappersbruk, väverier, spinnerier, sockerbruk, oljeslageri, möbelsnickeri.

*Tre av de mynt från "Störtfjällsskatten" som ställts ut i Mölnalds museum Förstoring 2:1. Foto B Lundberg, Raå.*



1. Ärkebiskop Dietmar II (1025—41), Salzburg. Dbg 1149



2. Cnut den Store (1016—35), Quatrefoil Type (c. 1017—23) Lincoln, Ælfric. Hd 1481



3. Danmark, Knut (/Hardaknut?) Lund, Jfr Hbg II:20

Sekundära men betydande faktorer för samhällets vidare växt har varit närheten till skog och jordbruk, till hav, hamnar och — sist men inte minst — till det kapitalstarka Göteborg.

Det nyinrättade museet tillhör Mölnalds kommun men står under överinscende av läns museet i Uddevalla. Med lämpligt läge invid en stenåldersboplatz och nära forsen är det inrymt i en stabil tegelbyggnad från 1870-talet. Tidigare var den sjukstuga och polishus. Närmaste utsikt är dels Kvarnbyn med äldre träbebyggelse, dels Papyrus'

stora fabriksanläggningar.

En kulturhistorisk basutställning, mycket konstnärligt utformad, vill pedagogiskt och levande åskådliggöra olika perioder. Som exempel kan nämnas ett rekonstruerat järnåldershus, där människor och djur bodde under samma tak.

Tonvikten ligger dock på 1800-talets industrimiljö, interiörer från arbetarbostäder, sociala förhållanden, emigration, etc.

Även för tillfälliga utställningar finns det utrymmen, liksom för museicafé, bibliotek och magasin.

Föremålsinsamling, formgivning

och uppbyggnad av basutställningen har huvudsakligen skett det sista året. En arbetsglad grupp under ledning av museets intendent Mari-Louise Olsson har med stor energi fört det hela i hamn.

I detta museum intar "Stortfjällsskatten" en framträdande plats; den är av både lokalt och även allmänt intresse, just därför att de vikingatida skattfynden är relativt tunnsådda i landets västra delar.

För Mölndalsborna betyder deras museum något av ett lyft och ger näring åt behovet av en egen lokal historia, särskilt värdefull när man lever i skuggan av en stor granne med ett mera ärofullt och glansrikt förflutet.

Själv har jag tidigare bara rest igenom Mölndal, på väg åt ena eller andra hållet. Att stanna upp där för ett par dagar var både intressant och lärorikt. Dessutom tacksamt, eftersom mitt ärende var att — om ock bara som lån — återbördas deras sägenomspunna skatt.

*Elsa Lindberger*

## Riksgäldskontoret 200 år

1989 har riksgäldskontoret funnits i 200 år. Det vill riksgäldsfullmäktige fira med en jubileumsskrift för vilken man nu begärt ett extra anslag av 1 miljon kronor.

Jubileumsskriften skall framför allt belysa de perioder under de gångna 200 åren då utlandsupplåningen haft särskilt stor betydelse för Sveriges ekonomiska utveckling. Skriften skall framställas i samarbete med professor Erik Dahmén, Handelshögskolan i Stockholm. De olika avsnitten i skriften skall preliminärt författas av docent Göran Christer Franzén, Stockholms universitet, docent Ingemar Nygren, Göteborgs universitet, fil.dr Lars Petersson, Lunds universitet, samt docent Lennart Schön, Lunds Universitet.

TS

## Om numismatiken

Det måste rättvisligen erkännas, att numismatikens utövare ingalunda alltid gjort den ringaktning helt oberättigad, som väl stundom kommer numismatiken till del från företrädare av närliggande forskningsgrenar. Myntsamlandet blir lätt ett samlande för dess egen skull, ett för all del intressant tidsfördriv, som också kan ha sin nytta för andra vetenskaper, men som inte kan sägas ha några självständiga mål och möjligheter. Så ungefär vill kanske också en eller annan arkeolog eller historiker karakterisera numismatiken i allmänhet. Ingenting kan dock vara felaktigare. Vid sidan av och bortom sina mycket viktiga uppgifter som hjälpvetenskap åt skilda fack har numismatiken sina egna klart fattade syften och problemställningar, som endast äro åtkomliga med tillhjälp av numismatikens metoder och material och som beröra viktiga sidor av samhällslivets utveckling.

*(Bengt Thordeman  
i Fornvännen 1934)*



## HIRSCH MYNTHANDEL

Tar fortlöpande emot material till kommande auktioner.  
Sista inlämningsdag till auktion 35 är 29 juni 1987. Vi söker samlingar och enstaka bättre objekt såväl svenska som utländska.  
Ring oss gärna för tidsbeställning eller ytterligare information.  
Auktionskataloger erhålles enklast genom insättning av 50 kr på  
pg 70 26 86-7.

Inlämning av frimärken till auktioner mottages av  
Frimärkshuset, samma adress.

HIRSCH MYNTHANDEL

Box 5358, S-102 46 Stockholm, Sweden. Besöksadress: Humlegårdsg. 13, 3 tr.

Telefon 08-783 77 65, Telefax 08-62 82 46.

## Kommande kongresser

Den 12:e kongressen för den Internationella federationen av vexillologiska associationer (FLAV) äger rum — tillsammans med det 21:a årsmötet inom North American Vexillological Association (NAVA) — i San Francisco, California, USA, den 12–16 augusti 1987. Programavgiften är \$ 200, lokalen "Lone Mountain Conference Center" (vid universitetet i San Francisco) och anmälan sker till Flag Congress/San Francisco, 450 9th Street, San Francisco, CA 94103 USA. Koncept av event-föredrag sändes senast 31 maj och slutgiltig text senast 31 juli till Dr. Whitney Smith, The Flag Research Center, 3 Edgehill Road, Winchester, MA 01890 USA.

— 7th English Heraldic Congress äger rum i Pembroke College, Cambridge, den 7-11 september 1987. Kongress- och inkvarteringskostnaden är £ 210 för utomstående och £ 195 för medlemmar av "The Heraldry Society". Anmälan — med £ 20 i registreringsavgift — sker senast 31 maj till organisatören David M. Krause, 6 Corrance Road, Wyke, Bradford, BD12 9LH, England. — Den 18:e internationella kongressen för genealogi och heraldik äger rum i

Innsbruck, Tyrolens huvudstad, aningen den 22–27 augusti eller den 5–10 september 1988. Kongressens tema blir "Genealogie und Heraldik als Antrieb und Ausdruck staatlicher Politik" med särskilt inbjudna föredrags-hållare (alltså ej självvalda ämnen denna gång). Upplysningar erhållas från generalsekreteraren Dr. Franz Heinz von Hye, Badgasse 2, A-6020 Innsbruck. 1990 års kongress följer i Dublin enligt beslut vid Lissabon-kongressen september 1986.

L. Pn

## Adressändring

*Använd postens adress-  
ändringsblankett, som du  
sänder till:*

Svenska  
Numismatiska  
Föreningen  
Östermalmsgatan 81  
114 50 STOCKHOLM

## Rätta termer

kan man lära sig på danska, finska, isländska, norska och svenska vad gäller föremål från medeltiden genom att skaffa sig NORM, *Nomina Rerum Mediævalium*, sammanställd av Nomenklaturprojekt för föremålsregistrering i Norden, be-  
kostat genom anslag från Nordisk Kulturfond m fl och under högsta överinseende av Nordiska Ministerrådet. Vi avbildar här det blad som avser numismatiska termer och konstaterar med förnöjelse, att ordet *rand* är korrekt återgivet — det förväxlas blott alltför ofta med "kant", t o m i statliga förordningar.

Norm — som består av lösa blad, men man får inte köpa enstaka — kan beställas från Nomenklaturprojektet för föremålsregistrering i Norden, Statens historiska museum, Box 5405, 114 84 Stockholm.

LLt

# AUKTION 35

9–10 maj 1987

OBS! Ändrat auktionsdatum  
(tidigare 4–5 april) innehåller bl a det sista ur

## GUNNAR EKSTRÖMS

samling ca 400 nr

(Sverige, Pommern, Reval, Sedlar, Guldmedaljer)

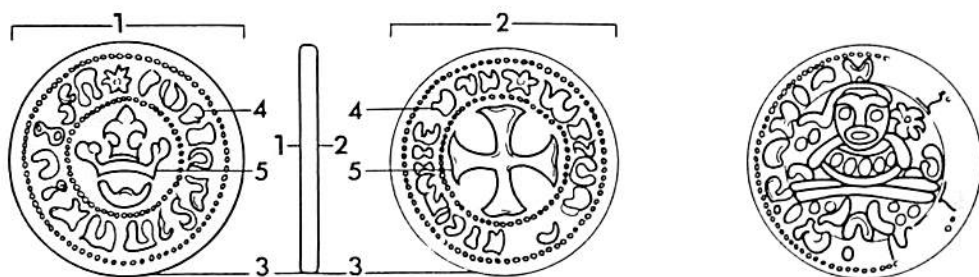


**B. AHLSTRÖM**  
**MYNTHANDEL AB**



Kungsgatan 28–30  
Box 7662, 103 94 STOCKHOLM  
tel. 08/14 02 20, 10 10 10

Íslenska	Dansk	Norsk	Svenska	Suomi
MYNT	MØNT	MYNT	MYNT	RAHA
gull	guld	gull	guld	kultaa
silfur	sølv	sølv	silver	hopeaa
kopar	kobber	kopper	koppar	kuparia



Ensidiga tunna præglingar með myntbildens "negativ" på frásíðan kallas brakteaater (fi. brakteaatti)

Mycket tunna præglingar með den ena síðans stämpel skymtande på den andra síðan har tíðigare kallats för halvbrakteater (fi. puolibrakteaatti)

1 framhlió	1 avers	1 aders	1 aders/átsíða	1 etusivu
2 bakhlió	2 revers	2 revers	2 revers/ fránsíða	2 takasivu
3 rönd	3 rand	3 rand	3 rand	3 syrjä
4 áletrun	4 omskrift	4 omskrift	4 omskrift	4 kehäkirjoitus
5 mynd	5 motiv	5 motiv	5 bild(motiv)	5 kuva-aihe

## Falskmyntare i Paris

Tidigare i år har SNT berättat om de problem förfalskningen av nu gällande 10-francsmynt utgör i Frankrike (SNT 1987:1, s 22) och hur det gick när de skulle ersättas med en ny typ. Som bekant är myntförfalskning ett urgammalt brott. Vi saxar här ett litet reportage från 1845 (ur Wedbergiska klipp-samlingen i Antikvarisk-Topografiska Arkivet, Stockholm), som illustrerar ordspråket "plus ça change, plus c'est la même chose" (ju mer det förändras, desto mer är det samma sak).

— FALSKA MYNTARE. För ungefär 20 år sedan upptäcktes och straffades ett band falska myntare i departementet Loire, och blott en enda, en mekaniker vid namn Perron, undkom och dömdes in contumaciam till döden. Något exempel på falsk myntning i större skala har sedan den tiden icke förekommit förr än nu nyligen, då man märkte en stor mängd tiocentimsstycken i rörelsen i Paris. Dessa voro så väl präglade, att intet yttre kännetecken kunde förråda deras falskhet. Efter mycken möda upptäckte man ändtligen själva verkstaden i ett oansenligt hus vid gatan Clermont och själva myntmästaren Gagniet greps, och erkände icke blott att han ett helt års tid fabricerat falska tiocentimsstycken till ett antal av 15 å



a

10-centimes av olika slag. a. från Napoleon I (1809), b. från Louis Philippe, kolonierna (1839) och c. densamme, 1838, enda ärgången under hans regering och ej reguljärt cirkulerande (den upptas ej i Krause). Reprofotot Fritz Engström, Kungl Myntkabinettet.



b

## Silverskatten i Eskilstuna museer

Den 5 november 1977 hittade fem barn en silverskatt i Thuleparken i Eskilstuna. Den låg inuti en läderpung, som i sin tur låg innesluten i ett blyhölje. Blyhöljet liknade en sten och hade därför förblivit oupp-täckt i ca 900 år.

Silverskatten innehöll 418 mynt (4 st plantsar), 3 armringar, 2 halsringar, i fingerring, 2 fragment till ornerade silverskålar samt 6 st övriga silverföremål. Mynten fördelar sig på följande sätt:

Arabiska	4 st
Tyska	313 "
Italienska	1 "
Engelska	79 "
Skandinaviska	10 "
Danska	6 "
Svenska	1 "

Skattens nedläggningstid kan sättas till efter 1035. Kenneth Jonsson har skrivit en utförlig artikel om den i *Nordisk Numismatisk Årsskrift* 1979—80 och, tillsammans med Elsa Lindberger, i *Myntkontakt* nr 1978:3.

Eskilstunaskatten tillhör Eskilstuna museer, och i mitten av mars 1987 invigdes där en ny basutställning där skatten ingår. Våra läsare rekommenderas att vid tillfälle besöka museet och ta en titt på fyndet.

E.K.

**Kungl Myntkabinettet**

Utställningar:  
Ingång Narvavägen (hörnet Linnégatan), 2 tr.  
Stockholm

Tillfälliga utställningar:  
Biskopsmynt.  
Aktiebrev före 1870.  
Antika mynt med andra ögon.  
Ring i övrigt  
telefon 08-78394 00 för programinformation

Museet:  
Tisdag—söndag 11–16  
Måndag stängt  
Besöks tid: tisdag 13–16  
ingång Narvavägen  
Besöksadress (efter överenskommelse om tid per telefon):  
Storgatan 41

Postadress: Box 5405,  
114 84 Stockholm  
Tel.: 08-78394 00

1 800 i veckan, utan ock att han vore ingen annan än den för 20 år sedan dömd Perron. Över hans brott är ännu icke dömdt.

Man kan undra, vilken 10-centimes (2 sous) som Perron förfalskade. Den slogs bara ett år under Louis Philippe (1838), fränsett för kolonierna. Kanske det är sannolikare att han imiterade Napoleon I:s kvarvarande? Tidningsnotisen antyder att "en stor mängd" kommit i omlopp, vilket tyder på att valören nu var mindre vanlig. Men varför valde han då just den?

LLt

### SPECIE MYNTHANDEL HB

**Köper o säljer  
Mynt • Sedlar • Medaljer**

*Spec. Äldre svenska kopparmynt.  
Sedlar före 1900.  
Kommissionsuppdrag – Auktioner.*

Storgatan 19, Box 69  
574 01 VETLANDA  
Tel 0383/153 01



c

## Johan Christian Holm in memoriam

Ett dödsbud har nått oss, Johan Chr. Holm har avlidit. Han blev 72 år gammal.

Redan vid 18 års ålder blev han medlem i Dansk Numismatisk Forening men först 1949 tog han helt steget över till numismatiken genom att öppna egen affär. De numismatiskt intresserade som varit i Köpenhamn under de senaste årtiondena har knappast kunnat undgå att göra ett besök i hans affär, först på S:t Peders stræde och de sista åren i Landmærket.

Undertecknad som känt honom sedan mitten av 40-talet har alltid beundrat hans utomordentliga kunnande, inte enbart på numismatikens område. Han røjde stor beläsenhet och han har också i många artiklar i NNUM och annorstädes bekräftat detta. *Danmarks mønter 1848 — 1947* och *Nordiska mønter* är exempel på utgivna böcker.

Han var en av grundarna men den yngste av *Association internationale des Numismates Professionels* (AINP), föreningen med det fyrkantiga märket. Denna sammanslutning har mycket få medlemmar, i Skandinavien nu endast 4, men representerar å andra sidan den högsta numismatiska expertisen bland mynhandlare. Johan Christian Holm var en originell man. Hans försynta sätt var en del av hans natur, han var generös med att delge sin kunskap till besökaren, han var självständig. Ett uttryck härför var hans klädsel: till vardags en blå anorak i stället för kavaj eller kostym, till fest en vit anorak. Det fordras mod till att gå mot konvensansen i vårt likriktade samhälle. Visst var han ett original, Johan Christian Holm, men vad vore tillvaron utan sådana människor. Det känns att en vän har lämnat oss.

Bertel Tingström



Johan Christian Holm 1964. Gjuten medalj av Harald Salomon. Den kgl. Mønt- og Medaillesamling foto.

## FRÅN KUNGLIGA MYNTKABINETTET

kommer ett fint inslag i den ständigt lika aktuella kampen för de handkappades rätt till att få del av bl a det kulturella utbudet. I besittningsmyntens sal har utställningen *Antiken sedd med andra ögon* ställts upp. Den riktar sig främst till synskadade. Ett urval antika mynt med goda reliefer har förstörats upp och skurits ut i trä i så stor skala att besökaren med händerna kan känna myntens konturer. Mynten visas även i naturlig skala. De grekiska och romerska ländernas utsträckning avbildas på upphöjda kartor, med myntningsorterna utmärkta. För varje mynt finns intalad text, som kan avlyssnas i särskilda hörlurar. Utställningen gjordes ursprungligen 1981 av Harald Nilsson.

En mycket bra idé — en aktualitet som bör slå! Varför inte fortsätta med medaljer, där avgjutningar lätt kan göras av svenska konstnärers gipsmodeller?

NUF

## Slaget vid Helgeå

Förra året höll Bo Gräslund (Uppsala universitet) ett föredrag om det berömda slaget vid Helgeå på Svenska Numismatiska Föreningen. Det anses allmänt ha ägt rum 1026 i Skåne mellan å ena sidan Knut den store, å den andra Anund Jakob och Olav Haraldsson. Gräslund argumenterade för att slaget i själva verket ägt rum i Uppland och använde bl a Sigtuna-myntningen i Knuts namn som ett av sina argument. Föredraget kan nu studeras i tryck och betydligt utvidgad form: *Knut den store och sveariket. Slaget vid Helgeå i ny belysning*. Det ingår i Scandia band 52:2 (1986), s 211—238.

LLI

## Värningsbroschyr

Det finns en broschyr för värning av nya medlemmar på kansliet. Om Du vill göra en insats — tala med Dina vänner och ge dem en broschyr! Du får dem gratis från kansliet.

### HÅKAN WESTERLUND

Mynthandel

KÖPER • SÄLJER • BYTER  
MYNT • SEDLAR • MEDALJER

*Spec. sedlar  
Betalar bra för sedlar  
före 1930*

Vasagatan 42  
111 20 STOCKHOLM  
Tel 08/11 08 07

## Ändringar av stadgarna

### Ändring av § 2 Medlemmar

b. andra stycket — ny lydelse: Medlem som före den 1 juli 1988 på en gång erlagt ett belopp motsvarande femton gånger den årsavgift, som vid tillfället fastställts, skall därefter såsom ständigt medlem utan ytterligare avgift till Föreningen under sin återstående livstid åtnjuta alla medlemsrättigheter, såvida icke uteslutning under förhållande omnämnda i d. härnadan äger rum.

Ändringen innebär att möjligheten att erhålla ständigt medlemskap upphör 1988-07-01.

### Ändring av § 5 Styrelse

andra meningen — ny lydelse: De ordinarie ledamöterna skola utses var och en för en tid av tre år på sådant sätt att minst av dem står i tur att avgå varje ordinarie årsmöte.

Ändringen görs för att underlätta rekrytering till styrelsen — mandatperioden ändras från fem till tre år.

STYRELSEN

## Plate Money — the world's largest currency

Så heter Bertel Tingströms storverk, som utgivits av Kungl Myntkabinettet och som senare skall recenseras i SNT. I årets första nummer av tidningen bifogades en broschyr som kan användas av alla nordiska läsare. Telefonbeställningar går också bra per tel 08/783 94 00, Kungl Myntkabinettet. Priset för boken (inbunden) är 550 kr inkl moms och frakt. Den är ett oombärligt referensverk för alla museer och samlare som intresserar sig för plåtmynten, rikt illustrerat i färg och svartvitt. Alla kända plåtmyntsstämplar är avbildade i den avslutande katalogen.

Utom Norden distribueras boken av Spink & Son Ltd, London.

LLt

## UR STYRELSENS ÅRSBERÄTTELSE FÖR ÅR 1986.

Styrelsen har under 1986 haft följande sammansättning:

Ordf G Bergenstråhle, v ordf, sekr T Sundquist, kassaförv U Nordlind. Övriga: A Frösell, M Greijer, L Wallén; suppleanter: K Jonsson, R Rødestam, B Hovén, R Sjöberg. Styrelsen har under året hållit 5 protokollförda sammanträden. Utöver i styrelsen har arbete pågått i olika kommittéer.

**Beträffande verksamheten** under året hänvisas till vad som publicerats i *Svensk Numismatisk Tidskrift* och i *Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad*.

**Sven Svenssons stiftelse för numismatik:**

Föreningens ordinarie representanter i stiftelsen har varit G Bergen-

### Balansräkning för Svenska Numismatiska Föreningen

	31.12.1985	31.12.86
<b>Tillgångar</b>		
Kontanter	1 208:75	656:55
Postgiro	76 455:93	39 593:18
Banktillgodohavanden	428 276:14	368 388:19
Obligationer	463 042:-	611 011:10
Inventarier	1:-	1:-
Föreningens medaljsamling	1:-	1:-
Föreningens bibliotek	1:-	1:-
Lager: samlarmynt	24 228:32	32 903:03
samlarmedaljer	8 540:-	7 835:-
samlarjetonger	1 000:-	1 000:-
boklager	1 000:-	1 000:-
Fordringar	2 780:70	--
Inkomstrest	15 000:-	--
<b>Summa</b>	<b>1 021 534:84</b>	<b>1 062 390:05</b>

### Skulder och eget kapital

#### Donationsfonder och andra fonder

C W Burmesters medaljfond	87 381:15	83 559:15
C W Burmesters förlagsfond	134 555:-	144 230:-
N L Rasmussons stipendiefond	35 990:30	38 369:30
Ständiga medlemmars fond	45 000:-	45 000:-

#### För särskilda ändamål reserverade medel

Bidrag till utgivning av NM XXXII:2	15 795:-	12 087:-
Förlagsfond för utgivning av skrifter	91 124:75	91 124:75
Belöningsmedaljers fond	9 391:-	9 391:-
Dokumentation av Sven Svenssons samlingar	3 352:50	2 946:20
Numismatisk samverkan	--	702:45

#### Övriga skulder

Källskatt	8 580:-	7 587:-
Diverse skulder	--	205:-
Utgiftsrest	--	915:22

#### Balanserade medel

Förskottsbetalda medlemsavgifter	23 930:-	18 185:-
Prenumerationsavgifter för NNUM	2 445:-	2 050:-
Förskottsbetalningar på samlarmynt	4 020:-	3 220:-

#### Föreningens eget kapital

	559 970:14	602 817:98
<b>Summa</b>	<b>1 021 534:84</b>	<b>1 062 390:05</b>

Vinst- och förlusträkning för Svenska Numismatiska Föreningen  
för räkenskapsåret 1.1 – 31.12.1986

Inkomster

Medlemsavgifter

Inträdesavgifter	2 430:-	
Årsavgifter	110 845:-	113 275:-

Intäkter av kapital

Räntor å bankräkningar och obligationer	75 290:84	
Nettovinst vid inlösen av obligationer	26 885:-	
Nedskrivning av obligationers värde	- 26 885:-	75 290:84

Försäljningsresultat

Medaljer	211:-	
Jetonger	2 213:-	
Samlarmynt	9 115:12	
Auktioner	16 347:38	
Litteratur	8 892:48	
Medlemsnålar	220:-	36 998:98

Diverse inkomster

Sydsvenska Dagbladet	5 600:-	
Diverse inkomster	1 050:-	6 650:-
	Summa inkomster	232 214:82

Kostnader

Personalkostnader

Löner och sociala avgifter		66 302:-
Övriga kanslikostnader		

Lokalkostnader	14 555:20	
Kontorsomkostnader	11 653:-	
Inventarier	375:-	26 583:20

Föreningsverksamhet		
Avgift till Nordisk Numismatisk Union	915:22	
Avgifter till Internationella Numismatiska		

kommissionen m fl föreningar	755:80	
Årsmöte, klubbafnär, representation, gåvor, mässor:		
Årsmöte	2 080:-	
Representation, gåvor	5 360:50	
Föreningsmöten	-200:-	
Resekostnader	3 725:-	
Stockholmia -86	858:80	11 824:30
Bibliotek (inbindningar, inköp)		5 285:56

Kompletteringsköp till föreningens egen		
medaljsamling	2 425:-	21 205:88

Tidskrifter		
Myntkontakt/SNT	123 208:85	

Bidrag från S Svenssons stiftelse		
f numismatik	- 50 000:-	73 208:85
Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad	2 067:05	75 275:90
Summa utgifter	189 366:98	
		42 847:84

Överskott att tillföras kapitalet		232 214:82
-----------------------------------	--	------------

	Summa	232 214:82
--	-------	------------

--	--	--

--	--	--

--	--	--

--	--	--

--	--	--

--	--	--

--	--	--

--	--	--

--	--	--

--	--	--

--	--	--

--	--	--

--	--	--

--	--	--

Börsvärde på obligationerna 31.12.1986		676 200:-
--	--	-----------

## En kunglig myntsamling

Grunden till drottning Kristinas myntkabinett, som sorgligt nog till större delen försvann ur landet vid hennes abdikation, lades redan av hennes fader. Ett förvärv, som inte skedde genom köp, skildras i *Historiskt Archivum* del I, s 39 f, utgivet av S. Lönbom. Han berättar om Gustav II Adolfs tyska fälttåg och hur denne i maj 1632 intagit i München, där han lade sig till med över 100 pjäser i rustkammaren. "I Konst-kammaren voro allehanda slags gamla Mynt af Silfwer, som för och efter Christi Födelse blifwit Myntade, och ett Berg hwarur Coraller växte. Detta alt samt flera underbara Konststycken lät Hans Kongl. Maj:t föra til Sverige."

Tilläggs bör, att drottning Kristina i huvudsak byggde upp sitt myntkabinett genom köp. Gustav Adolf fick ju ytterligare en myntsamling i det berömda augsburgska konstskåpet — förvarat i Uppsala universitet — och varav en del ännu är bevarade och kan identifieras — Marek Klibanski har gjort omfattande studier.

Det var dock inte hela myntkabinettet i München, ett av de äldsta i världen, som Gustav Adolf tog med sig. H. Kuthmann har i inledningen till *Sylloge Nummorum Graecorum Deutschland*, München I, Berlin 1968, s (3)f, berättat härom: det tycks ha varit närmare 1600 av 7 172 mynt som gick till Stockholm. Den intresserade hänvisas till detta verk eller också till det mera lättillgängliga av NL Rasmusson: *Mynt- och medaljsamlare inom det svenska kungahuset* (K Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien, Antikvariskt Arkiv 20, Sthlm 1962), s 5 f. Här uppges dock — efter 1652 års inventarium — att myntsamlingen från München uppgick till 3 880 mynt av silver; onekligen skulle kungen i så fall fått med sig lejonparten.

LLt

## Motionsfloden (3)

Jfr nr 9/10 1986. — Konstitutionsutskottets betänkande 1986/87:16, som avgivits den 4 decem-

**SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGENS  
MEDLEMSNÅL  
kan rekvideras från kansliet!  
Pris: 20 kr + porto**

## Höstprogrammet 1987

- Sept 2 Som vanligt börjar vi med att medlemmar visar och berättar om något objekt ur sin samling. Diabilder går också bra.
- Okt 7 Lars Lagerqvist berättar från FIDEM i USA. Rolf Sjöberg visar sitt bildband "En numismatisk resa till svenska regenters gravplatser.
- Nov 18 Lär Dig forska själv! Det är inte svårt. Några av våra professionella numismatiker och amatörer berättar.
- Dec 9 Julfesten med tävling, lotteri m m.

Datum för höstauktionen meddelas senare.

ber 1986 och även behandlade de till FöU hänskjutna motionerna (Fö314, 315 och 321), behandlades, dock utan debatt, i kammaren den 16 december. Riksdagen följde utskottets hemställan om avslag på alla punkter, även om m-ledamöterna hade anmält ett särskilt yttrande i KU och m-ledamöterna i FöU i en "avvikande mening" ansett, att två av motionerna (Fö315 om en medalj till svensk personal i fredsbevarande internationell verksamhet och Fö321 om en medalj för särskilda krigsmannaför tjänster, dvs Svärdsmedaljen i guld) borde ha bifallits. I sitt yttrande hade ÖB en positiv inställning beträffande dessa båda medaljförslag och ville "emellertid med hänsyn till den goda saken inte avstyrka förslaget" om en minnesmedalj för beredskapstjänstgöring åren 1939—1945 (Fö314). Man noterar även med intresse en helt annan attityd till frågan om samhällets tacksamhet och möjlighet att belöna gjorda insatser än tidigare, vilket kan tyda på att en omprövning av tidigare beslut (dvs 1973) synes vara på väg. Rentav skulle meningsyttringar från riksdagens sida vara onödiga och erforderliga bedömningar få ankomma på regeringen och Kungl. Maj:ts Orden. Att Nordstjärnemedaljen redan hunnit instiftas (motion 1985/86:K811), syntes ha undgått KU, som endast under 1985 infordrat yttrande från riksmarskalksämberet och KMO beträffande motion 1984/85:2327.

Leif Pahlsson

### Byte i Kongsberg

Chefsgravören Øivind Hansen, som beklätt denna befattning vid Den Kgl. Mynt sedan kort efter kriget, avgick förra året. Till hans efterträdare — med titeln *formgivare* — har utsetts Ingrid Austlid Rise, utbildad guldsmed. De två gjorde tillsammans Kongsbergs myntverks jubileumsmedalj 1686—1986, Hansen åtsidan och Austlid Rise frånsidan.

Det är inte särskilt gott om kvinnliga gravörer/formgivare i världen; Sverige var länge ensamt med sin Lea Ahlborn, verksam 1853—1897. Numera är dock den ledande konstnären vid The U.S. Mint en kvinna, skulptören och medaljören Elizabeth Jones. *LLt*

### Höstauktionen

kommer fortare än Du tror. Föreningen har redan fått in såväl finare som billigare material från Sverige och utlandet.

Om Du har något att lämna in så gör det före sommaren! Sedan kan vi på sin höjd ta emot enstaka objekt.



## ULF NORDLINDS MYNTHANDEL AB

Nybrogatan 36 • Box 5132, 102 43 Stockholm

Telefon 08-62 62 61

KÖPER • SÄLJER • VÄRDERAR  
MYNT • SEDLAR • MEDALJER  
ORDNAR

Numismatisk litteratur

Medlem av Sveriges Mynthandlars Förening

### Byte i Helsingfors

Den "regerande" myntdirektören i Helsingfors vid finska myntverket, Tapio Nevalainen, har den 1 februari i år gått i pension. Hans efterträdare blev ingenjör Raimo Makkonen.

"Myntmästartecknet" byts därför från N till M. Bägge sorterna mynt kommer att finnas med årtalet 1987. Enligt uppgift har rätt många redan slagits med N, varför dessa inte blir så sällsynta som man skulle kunna tro.

*LLt*

## Mitt i City

### PEO Mynt & Frimärken

Med stor sortering av  
Mynt • Sedlar • Medaljer  
Frimärken • Vykort  
Aktiebrev • Tillbehör

Drottningg. 19, Box 16245  
103 25 STOCKHOLM  
Tel 08-21 12 10

# RECENSIONER

*Wolfgang Steguweit: Geschichte der Münzstätte Gotha vom 12. bis zum 19. Jahrhundert.* Verlag H. Böhlau Nachfolger, Weimar 1987. ISBN 3-7400-0050-3. 263 s, rikt ill., inbunden. Distr. i Sverige: Inter-Bok AB, Stockholm. Dr. Steguweit är chef för myntkabinetet i Gotha (Tyska Demokratiska Republiken), som är inrymt i slottsmuseet, där fö hertigarna av Sachsen-Coburg-Gotha tidvis residerade fram till revolutionen 1918. Här finns de förnämliga samlingarna sedan 1600-talet och en komplett 1700-talsinredning med sina bevarade skåp har restaurerats på ett förtjänstfullt sätt. En del av den privata hertiglga samlingen såldes i väst efter kriget (mest guldmunt) men huvuddelen kan alltjämt studeras på plats. Recensenten och några andra svenskar mottogs för några år sedan å det gästfriaste och hade då tillfälle att konstatera, att man alltjämt kan identifiera exemplar ur den berömda Arnstadtiska samlingen (däribland flera svenska mynt, t ex dalern 1534), som förvärvades i början av 1700-talet.

Gotha ligger vid foten av Thüringerwald och redan på 1200-talet hade staden tillfallit lantgrevarna av Thüringen. När det sachsiska husets besittningar delades 1485 gick Gotha till den ernestinska linjen; sedan kurfurst Johan Fredrik II:s söner av den äldre linjen avlidit tillföll staden via den weimarska linjen 1640 Ernst den fromme, stamfader för den yngre linjen Gotha, och sedan också denna dött ut huset Koburg (1826), varefter hertigdömet bestod av två från varandra skilda delar och hade två residensstäder. Koburg ligger numera i Bayern (Tyska förbundsrepubliken) och här bor ättlingen till de regerande hertigarna, den nuvarande huvudmannen; den näst äldste sonen till drottning Viktoria av Storbritannien och hennes gemål Albert av Sachsen-Koburg-Gotha, Alfred, brorson till den 1893 avlidne Ernst II, var hertig till 1900 och efterträddes i sin tur av en brorson, Karl Eduard, hertig av Albany (1884—1954), den siste regerande hertigen och far till bl a prinsessan Sibylla.

Efter denna introduktion är det kanske tid att övergå till det egentliga ämnet, dr. Steguweits nya bok. Framställningen tar sin början 1180 med lantgrevarnas av Thüringen myntning — till en början mycket vackra brakteater. Området hade ett flertal myntorter, där fö även kejsaren och ärkebiskopen av Mainz slog penningar. Lantgrevens

främsta myntorter var först Eisenach och Gotha. De tidigaste brakteaterna, med en ryttare, slogs på bägge ställena och kan knappast skiljas från varandra. Till en början övervägde Eisenach; myntverket i Gotha torde ha öppnats under Ludvig III (1172—90). På s 26 återfinns en nyttig översikt av alla dessa ryttrarbrakteater, såväl de som kunnat attribueras relativt säkert till de olika lantgrevarna som de sena. Några berömda, stora brakteatfynd utgör en viktig hjälp vid dateringen. Under 1200-talet kan vissa brakteater med säkerhet hänföras till Gotha och så är genomgående fallet för de även i arkiven belagda, mindre Hohlpfennige på 1300-talet. I nästa århundrade kommer de tvåsidiga mynten (från ca 1425) med Schild-, Schock-, Gross-, Rauten- och Hornroschen och allt vad de heta, samt även mindre valörer, heller och pfennige.

Efter en översikt som behandlar de stora myntpolitiska förändringarna vid övergången till nya tiden, framför allt införandet av de stora silvermynten, följer flera läsvärda kapitel ur myntortens historia, bl a den svåra inflationen på 1620-talet, känd som Kipper- und Wipper.

Nästa avdelning handlar om Gotha som myntort under hertigarna av Sachsen-Gotha(-Altenburg) 1650—1776, då myntverket ytterligare utbyggdes, inte minst under den ovannämnde Ernst den fromme. Även medaljen får sitt i ett par kapitel tillsammans med guldsmederna, som var dubbelt verksamma. Myntmästare och mynträkskaper har noga genomgåts av förf., liksom de inflatoriska problem som utmärker 1600-talets senare del och guldenmyntningen. Givetvis påträffar vi den flitigaste av alla gravörer och medaljkonstnärer, Christian Wermuth, känd för oss svenskar för sina Karl XII-medaljer. Myntverkets olika byggnader är noga skildrade.

Boken avslutas med en beskrivande och rikt illustrerad katalog över mynten 1650—1911. Här är ett stort avbrott efter 1776, då det gamla myntverket upphörde, och dess utensilier såldes, till dess att det nya upprättades 1828. Då hade hertigdömet redan präglat två år i Saalfeld. Det nya myntverket fick en kort livslängd — det upphörde 1838. Den senare myntningen för hertigdömet ägde rum först i Dresden (till 1872) och sedan i Berlin, där det sista myntet, 2 mark, slogs 1911 för Karl Eduard. Dessa präglingar, som inte tillkom i

Gotha, är dock medtagna i ett Anhang.

Steguweits utmärkta monografi avslutats med litteraturlösteckning, diverse register och en nyttig vapenförklaring för heraldiker. *LLt*

*Poul Erik Balle Varmosa, Portrætter på romerske mønter.* Forlaget Frie Fugl, Tårnbæk Strandvej 101, DK-2930 Klampenborg (1986). 111 s., ill. (teckningar). (Pris ej angivet.) ISBN 87-980200-2-1.

Föreliggande bok är en sammanställning av 27 st artiklar om romerska mynt tidigare publicerade i Amagerlands Numismatiska Förenings medlemsblad under åren 1982 till 1985. Titeln till trots är det inte någon speciellt porträtt-historisk studie utan en enkel och opretentiös genomgång av romersk mynt-historia från republiken till och med Justinianus I (527—565). Författaren presenterar de olika valörer som användes och ger en kort historisk bakgrund i vart och ett av de olika avsnitten. Med den uppläggning och stil som valts är boken inte helt utan charm och att man valt teckningar (hämtade till största delen från Sear — med vederbörligt tillstånd) i stället för foton som illustrationsmetod stör inte. Boken avslutas med en myntortsförteckning, ett urval fransidesinskrifter och exempel på gudar och personifikationer på romerska mynt. Med hänsyn till den ambitionsnivå författaren uppställt för sig kan man naturligtvis inte kräva för mycket, även om det finns mycket som bort vara med — ämnet är ju nära nog oändligt. Med tanke på titeln borde väl ändå några kommentarer om porträttkonsten på mynt varit med och varför inte nämna fler än tre av de romerska kejsarinnorna? Sedan kan man väl bara beklaga, att författaren inte haft någon latinkunnig bekant som kunnat påpeka alla felaktiga översättningar och uttydningar av förkortningar som förekommer i boken. Naturligtvis finns det fler kompletterande tillägg, som borde göras, t ex att semis är en valör som förekommer inte bara under kejsartiden utan och kanske framför allt under republiken. Frånsett de olyckliga översättningarna av inskrifterna på mynten är detta en trevlig liten bok som kan tjäna som en första liten introduktion till de romerska mynten. *HN*

## Kring vår upprorsmyntning

I allmänhet förknippar vi väl ordet "upprorsmyntning" med hertigarna Johans och Karls uppror mot brodern Erik XIV och med deras "blodsklippingar". Men faktiskt inryms sådan myntning även i vår medeltidshistoria — under 1200-talet.

Vår medlem Rolf Sjöberg har spe-

ciellt fäst sig vid vår medeltidsmyntning och har tidigare skrivit om vissa problem från den tiden. Han har nu i Fornvännen nr 81/1986 publicerat *Rex Upsalie och vicarius – Erik den helige och hans ställföreträdare. Något om Erikskulten och de äkta folkungarnas uppror på 1200-talet*.

I vår historieundervisning har vi alltför länge fått lära oss att kalla den från Birger Jarl härstammande konungätten för folkungaätten (i stället för kanske lämpligen Bjälboätten). Modern historieforskning har nu klarlagt, att folkungarna var en mot Birger Jarl och hans ätt upprorisk stormaktsgrupp. Sjöberg för fram tanken, att dessa folkungar "sannolikt präglat mynt under tre olika upprorsperioder: 1229, 1247–51 och 1278–80".



LL IV:8 a  
1229



LL VIII:1  
1247–51



LL XVIII B:1  
1278–80

Sjöberg inleder sin artikel med en genomgång av vad Erik Lönnroth, Nils Ludvig Rasmusson och Bengt Thordeman skrivit om de berömda Rex Upsalie-mynten (LL VIII) och denna myntnings förhållande till Erikslegenden. Det är en mycket fängslande redogörelse, där tanken om Erik den helige som Sveriges "evige konung, dess rex perpetuus" förs ända fram till vår senmedeltida myntning under interregnumperioden i denne konungs namn.

Rex Upsalie-mynten, av forskare hänfödda till 1200-talets mitt, har präglats av någon som ansett sig vara ställföreträdare för den "evige konungen", till tiden svarande mot folkungarnas uppror 1247–51 under Knut Länges söner.

Med utgångspunkt från ställföreträdarbegreppet vill Sjöberg i myntet LL IV:8 a tyda inskriptionen VICA som förkortning av latinska ordet VICARIUS = vikarie eller ställföreträdare (redan 1164 använt av en norsk konung som "vikarie" för Olav den helige). Sjöberg diskuterar sig fram till att myntet präglats av folkungarnas ledare Knut Långe under det uppror, som förde denne till tronen 1229.

Slutligen hänför Sjöberg E-brakteaterna från 1200-talets slut till folkungarnas uppror 1278–80.

Även vår historia rymmer fascinerande dramatik! I vårt alltmer historielösa tidevarv är det bra att då och då påminnas härom och – i tacksamhet härför stanna upp till stilla och berikande eftertanke.

NUF

Red har förmodat, att många av våra läsare gärna skulle önska att få kännedom om hur Rolf Sjöbergs nya forskningar bedöms av Bengt Thordeman, som (vilket framgått ovan) också sysslat med ämnet och varit såväl ordförande i SNF som chef för Kungl Myntkabinettet (1935–47 resp 1933–46). Vi har därför frågat honom om han ville ge oss ett yttrande och erhållit följande kommentar:

Det är ju så, att jag inte på många år av förklarliga skäl har idkat några aktiva studier på detta område, och det må väl ursäktas mig. Mitt allmänna intryck – efter denna reservation – är att framställningen, som jag genomläst flera gånger, för mig är ytterligt fängslande och i stort sett övertygande. Jag inser visserligen att jag kan ha varit påverkad av en positiv förhållning. Slutsatserna vilar ju på mycken spekulation, men å andra sidan ingår de förtroendeingivande i en såvitt jag kan bedöma välgrundad helhetssyn på tiden och källorna som bidrar till ökad förståelse för Erikskultens innebörd. Och vart skulle man komma med denna på fakta så fattiga epok om man ej tillät fantasin inom omdömet ram att arbeta kring de få säkra kunskaper vi äger? Det är i sanning en fascinerande och gåtfull och för den fortsatta utvecklingen betydelsefull tid. Argumenteringen är högst initierad, värd att publiceras samt att bli föremål för en mera ingående granskning än den jag numera förmår att ge.

B Th

Kanske någon eller några av våra läsare har något att tillföra diskussionen? Vi är angelägna om att vår tidskrift skall vara öppen för debatt.

Redaktionen

## FRÅGE- SPALTEN

Fråga:

Vore tacksam för svar på hurvida det är "lönande" att spara på pengar, som är tillverkade efter 1968?

Saken är den, att jag skaffat en "myntbok" och där visar det sig ju att alla pengar är värda att spara, men är det inte så att gränsen är 1968 för t ex enkronor? Och om så är fallet, var ligger 5 kr? 10-öringar? 25-öringar och liknande...?

Bertil Sjödin,  
Kalix

Svar:

På frågan – om det är "lönande" att spara på pengar, som är tillverkade efter 1968 – skall jag försöka ge några synpunkter. Jag utgår från att brevskrivaren avser svenska mynt.

Eftersom frågan är relaterad till 1968, då vi övergått till kopparnickel för huvuddelen av våra tidigare reguljära silvermynt, kan det kanske vara intressant att först se hur silverinnehållet sjunkit sedan Gustav V:s tid. Då hade vi mycket silver i våra mynt fram till år 1942 (2 kr. finvikt/silver – 12 gr; 1 kr – 6 gr; 50 öre – 3 gr; 25 öre – 1.45 gr och 10 öre – 0,58 gr). Därefter sjönk finvikten silver (till för 2 kr – 5,6 gr – 1 kr – 2,8 gr; 50 öre – 1,92 gr –; 25 öre – 0,93 gr; 10 öre – oförändrat).

Under Gustav VI Adolfs första år sker i princip ingen större ändring (5 kronor – 9,15 gr; 2 kr – 5,6 gr; 1 kr – 2,8 gr; 50 öre – 1,92 gr; 25 öre – 0,93 gr; 10 öre – 0,58 gr) förrän 1962 för 50, 25 och 10 öre, 1968 för 2 kr och 1 kr och 1972 för 5 kr då man går över till att tillverka dessa valörer av koppar-nickel eller kopparklädd med kopparnickel. Jubileumsmyntet tillverkas fortfarande i silver men ges ofta ut i stora upplagor varför det sällan blir nå-

# MEDALJNYTT

## Nordisk Numismatisk Union

firade 1985 sitt 50-årsjubileum. I samband härmed utgavs på initiativ av Dansk Numismatisk Forening en medalj efter idé av föreningens ordförande Peter Hammerich och modeller av bildhuggare Barry Wilmont. Den präglades av Den kgl. Mønt. Åtsidan visar en landskapsbild och året MCMLXXXV, framsidan har den gemensamma nordiska symbolen. S:t Hans-korset omgivet av de nordiska medlemslänternas namn (Island kom dock med först 1983) samt innanför dessa NOR-DISK • NVMISMATISK • VNION • 1935 • 1985.

Medaljen, som mäter 70 mm i diameter, slås i silver (200 g) och brons. Silverex kostar 1000 Dkr, brons 300 Dkr, i bägge fallen plus emballage, porto och ev moms. Den beställes från Dansk Numismatisk Forening, bankbetjent Bent Petersen, Gammel Landevej 19, DK-2620 Albertslund, Danmark. Brons finns i lager; framställningen i silver förutsätter att tillräckligt många beställningar inkommer.



got större övervärde på dem. Kvaliteten är nästan alltid hög nu för tiden, eftersom de säljs i en skyddande kassett. Även tidigare var kvaliteten oftast hög — mynten cirkulerade sällan i handeln — med kanske 10 kr 1972 som undantag.

Äldre silvermynt har alltid sitt metallvärde. Något direkt övervärde därutöver kan man knappast räkna med att få ut för dem i dagens läge och det gäller även för mynt av ganska bra kvalitet, med få undantag. Det finns gott om dem även om mycket annat smälts ner under senare år. Bra kvalitet på mynt från år med ont om material betalas högre.

Mynt av kopparnickel har getts ut i mycket stora upplagor och kvaliteten är ofta hög, eftersom metallen är mindre känslig för repor än vad silvret var.

Visst kan det löna sig att vara lite extra uppmärksam på om t ex en

ändring kommer alldeles i slutet av ett år. Upplagan med det året kan vara betydligt mindre än normalt och eventuellt ge någon överkurs.

Variantsamlandet, som är ett stort samlarområde bl a vad beträffar Gustav V:s och tidigare mynt har under kopparnickel-perioden inskränkts till ett minimum p g a

förbättrade tillverkningsmetoder. Vill man samla dessa moderna mynt måste kvaliteten vara mycket hög. Måhända kommer Carl XVI Gustafs första mynt (1976) med tiden att få ett större övervärde, liksom Gustav VI Adolfs från 1952.

Bele

## Ny årsmötesmedalj

Svenska Numismatiska Föreningens styrelse har beslutat att låta prägla en årsmötesmedalj över fil.dr Ernst E Areen 1882—1943 (SNFs ordförande 1934—1935).

Kulturhistorikern Areen gjorde numismatiken stora tjänster, speciellt inom belöningsmedaljväsendet, där han bidrog med ett antal viktiga arbeten som t ex *De nordiska ländernas officiella belöningsmedaljer*, Stockholm 1938, och ett praktverk i tre band om *De nordiska ländernas riddarordnar*, Eskilstuna 1942, tillsammans med greve Sten Lewenhaupt. Utförlig bibliografi och minnesteckning finns i Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad 1944: 131—133 och i Th. Högbergs arbete *Svenska numismatiker under fyra sekel*, Göteborg 1961, sid. 31—32.

Årsmötesmedaljen över Areen finns att köpa på SNFs årsmöte 16 maj i Stockholm eller kan beställas från kansliet t o m oktober 1987. Medaljens porträtt är modellerat av Ernst Nordin och som fränsida användes som tidigare den av Erik Lindberg graverade (se Smärre skrifter nr 2). Prägling sker vid Myntverket i Eskilstuna. Medaljen kostar 2 500 kr i 18 karat guld (20 g) och 130 kr i silver (999/1000). Som tidigare mäter den 31 mm. C.W. Burmesters medaljfond har bekostat konstnärsarvodet och präglingsverktygen.

UN



Foto Bengt A. Lundberg, Raa

# FÖRENINGAR

**FAGERSTABYGDENS MYNTKLUBB** sammanträder första helgfria måndagen i varje månad (utom i juli och augusti). Undantag: den 30/11. Ny lokal: Gillesstugan i Kolarby, Skogsvägen 5, Fagersta. Tid: kl 19.00. Under verksamhetsåret anordnar myntklubben 4 st anbudsauktioner med senaste anbudsdag den 3 okt, resp. 4 dec. Upplysningar: tel 0223/116 71.

**FALU—BORLÄNGE MYNTKLUBB:** Möteslokal "Sammlaren" Biblioteket Borlänge tisdagar kl 19.00 den 12/5, 17/11. Möteslokal Kristinegården Falun tisdagar kl 19.99 den 18/8, 20/10, 15/12. Korta mötesförhandlingar, bytesaktiviteter och som regel ett tema varje gång.

**MYNTKLUBBEN GOTEN,** Visby har möte kl 19.00 på Solhem den 23/4, 21/5, 29/10, 26/11, 29/12. Upplysningar 0498/157 24.

**GÖTEBORGS NUMISMATISKA FÖRENING.** Lokal: Traktören, Köpmansgatan 20, 6 bg. Tid: 19.00, 13/4 Norska mynt efter 1814, bakgrund och "hur samla", 11/5 Lars Herlitz: Inflation på 1700-talet. HÖSTÅSONGEN inleds 14 september med en övning i att kvalitetsbedöma mynt. Norsk numismatisk förenings ordförande i 41 år, Per Lundgren ger råd och synpunkter. 12 oktober berättar Jan Nordbo om symboler och bakgrund till de norska mynten efter 1814. Kvalitetsauktion. 9 november örlogsfartyget "Kronans" mynt (Paul Levin) och 7 dec. Kirsten Bendixen: "Danska skattfynd". Antiksektionen: Lokal Schackspelets Hus, Haga Kyrkogatan 3. Tid 18.30. 9/4 Bysantinska mynt, 23/4 Marcus Aurelius. Medtag mynt. 14/5 Alexandriska mynt. Upplysningar: tel 031/17 79 70 (Bo Nordell) under dagtid, ej helger eller lörd/sönd. GNF har bussutfärd till Gamla Kungahälla månd 31/8. Samling vid Exercishuset, Heden kl. 18.45.

**HALMSTADS MYNTKLUBB** har möte med auktion i Klara-salen kl 18.30 den 4/5 och 1/6. Upplysningar: 035/12 96 76.

**HÖÖRS MYNTKLUBB** har möte med auktion i Höörs Plåts matsal den 14/5. Upplysningar: Evert Olofsson 0413/221 51.

**KALMAR MYNTKLUBB** har möten första helgfria måndagen i varje månad (utom juni, juloch augusti) kl 19.00 i SE-banken, Storgatan 17, Kalmar. Upplysningar: tel 0480/159 84. Auktioner varje gång.

**KATRINEHOLMS MYNTLUBB** har möten första helgfria onsdagen i varje månad på restaurang Storstugan, Stortorget 1, Katrineholm. Upplysningar: tel 0150/210 45 el 151 00.

**KLARÄLVDALENS MYNTSAMLARE** har auktion på Råda Strand. Upplysningar: 0563/603 47.

**KRISTIANSTADORTENS NUMISMATISKA FÖRENING** har möten med auktion på Hemgården, Norrtullsgatan 9, Kristianstad, kl 18.30 den 15/5, 12/6, 17/7, 21/8, 18/9, 16/10, 20/11 och 18/12. Listor och upplysningar gm Ingvar Nilsson 044/713 28.

**LUNDS NUMISMATISKA FÖRENING** har möten kl 19.15 den 6/5. Lokal: Utbildningshuset Studentlitteratur, Åkergränd 1. Upplysningar: tel 046/12 25 93.

**MYNTKLUBBEN NICOPOA** har möten andra måndagen i varje månad på Pensionärsgården, V Trädgårdsgatan 57, Nyköping, kl 19. Upplysningar: tel 0155/134 29, 671 54, 128 41.

**NORRKÖPINGS MYNTKLUBB** har möte med auktion kl 19.00 tredje tisdagen varje månad utom i maj—augusti, i Ektorps fritidsgård. Auktionsvisning börjar kl 18.00. Även icke medlemmar är välkomna. Beställ lista på tel 011/12 50 12.

**NÄSSJÖ MYNTKLUBB** har möte med auktion på Gustavssons Trafikskola, Rådhusgatan 33, Nässjö, kl 19 den 26/5, 25/8, 29/9, 27/10, 24/11. Upplysningar: tel 0383/158 35 kl 07.00—09.00.

**SAMLARKLUBBEN NUMIS,** Skellefteå har möten första torsdagen i varje månad i NV-huset, konferensrummet. Upplysningar: tel 0910/186 80.

**SKARABORGS NUMISMATISKA FÖRENING,** har möten med auktion den 10/5. Lokal Club Balder på Kulturhuset Oden i Skövde kl 16.00. Upplysningar tel 0500/808 50 (Thord Lund).

**SKÅNES NUMISMATISKA FÖRENING;** Malmö. Mötesadress IOGT, Kungsgatan 16 A. Möten 21/5, 24/9, 29/10, 26/11. Klubblokalen Kungsgatan 38 A, malmö håller öppet varje tisdag kl 19—21 under september—maj.

**SÖDRA DALARNAS MYNTKLUBB** sammanträder första tpsdagen efter den 15 i varje månad kl 18.30 i Rembostugan, ca 5 km norr om Avesta utmed riksväg 70 den 16/4, 21/5, 11/6. Myntmessa hålles i Säter Folkets hus, lördagen 2 maj kl 9—14. 20(8, 17/9, 15/10, 19/11 och 17/12. Upplysningar: tel 0226/562 78 eller 0225/131 52.

TRELLEBORGS MYNTSAMLARKLUBB har möte andra måndagen i månaden kl 18.30 i Södersläts Sparbanks samlingsal, C B Friisgatan 4 A, Trelleborg. På programmet står auktioner, föredrag, lotteri mm. Upplysningar: tel 0410/345 44.

TÄLJE MYNTKLUBB, Södertälje har möte i Wendelas rum, biblioteket Luna kl 19.00 den 14/5. Upplysningar: tel 0755/619 38 eller 313 14.

NUMISMATISKA KLUBBEN I UPPSALA. 22/9 föredrag på Skandia. 20/10 auktion, 17/11 föredrag och 8/12 julfest med föredrag på Uppsala Universitets myntkabinett. Tid: 19.00. Upplysningar: 018/11 50 00.

VETLANDA NUMISMATISKA FÖRENING har möte med auktion på Kulturhuset, Storgatan 20, Vetlanda kl 19.15 den 28/8, 25/9, 30/10, 27/11. Upplysningar: tel 0383158 35 kl 07.00—09.00.

VILLSTADORTENS MYNTKLUBB, Smålandsstenar, har möten andra månad i varje månad utom juni, juli och augusti. Föredrag o dyl följs av auktion. Upplysningar: tel 0345/112 95. Lokal: Finnvedens Sparbank (källarlokalen).

VÄREND NUMISMATISKA FÖRENING, Växjö, har möte med auktion den 2/4, 16/9, 20/10, 1/12 kl 18.30 i Röda Korsets lokal, Kungsg. 18, Växjö. Upplysningar 0470/731 14. Myntmässa anordnas 4/10 å Smålands museum.

VÄSTERÅS MYNTKLUBB har möten på Jakobsbergsgatan 13 A kl 19.00 första onsdagen i månaden. Närvarolotteri vid varje möte. Upplysningar: tel 021/13 94 94 (efter kl 18).

ÖREBRO NUMISMATISKA FÖRENING har möten med auktion Järntorgsgatan 3, sista onsdagen i varje månad med undantag av juni, juli och december. Upplysningar: tel 019/13 52 13.

## Om värdet av myntfynd

Tack vare en framsynt lagstiftning hade sedan 1600-talet i K. Myntkabinettet samlats en mängd myntfynd, på vilkas studium ett nytt system kunde byggas upp. När därför ännu innevarande år (1934) en lokalforskare offentligen uttalar sin glädje över att ett antal myntfynd på 1800-talet som det heter "räd-dats" till ett provinsmuseum, i medveten strid mot gällande lag och förordning och därför att de sk Hildebränderna av riddaren ansågos vara allt för dominerande inom kulturforskningen, då visar detta en förvånande brist på förståelse för vetenskapens behov och arbetssätt. Det är visserligen sant att dessa fynd även i K. Myntkabinettet många gånger i decennier bli liggande, icke obeaktade, men utnyttjade såsom byggstenar i vetenskapens verkstad, men en dag är tiden mogen för att ta upp till bearbetning det problem, som de kunna belysa, och det är då oundgängligt att materialet i den vetenskapliga centralanstalten är så rikt och talande som möjligt.

(Bengt Thordeman  
i Fornvännen 1934)



## Guldfynd

I mars hade flera tidningar en notis från TT/APN om fyndet av "ett 400 gram tungt romerskt guldfynd, påträffat av arkeologer i en gammal boplats sydväst om Odessa i södra Ryssland. Myntet är en 'quinarus' och härstammar från 300-talet under den romerska kejsaren Licinius tid." En numismatiker hänler vid läsningen. Något romerskt guldfynd av så hög vikt finns inte och quinarus är ett litet silvermynt eller en halv aureus (mycket sällsynt)! Det måste ha rört sig om en guldbarr; sådana är kända förut från sen kejsartid och är försedda med stämplars, kejsarnamn och -huvud. Licinius avrättades 324 av sin sväger Konstantin.

## AUKTIONER

### SVENSKA

**Maj**  
9—10 B. Ahlström  
Mynthandel AB  
Obs! Ändrat datum.

**September**  
4 AB Stockholms  
Auktionsverk

**November**  
21 AB Stockholms  
Auktionsverk

**December**  
9 AB Stockholms  
Auktionsverk

### UTLÄNDSKA

**Maj**  
4—5 Düsseldorf, A Ringberg  
6—8 Frankfurt, Peus Nachf.  
12 Zürich, Bank Leu AG  
13—15 München, Hirsch Nachf.  
18—19 Basel, Münzen und  
Medaillen AG  
20—22 Essen Schenk-Behrens  
23 Nürnberg, Gradl &  
Hinterland  
25—26 München, Lanz

**Juni**  
1—3 Mannheim, KPM  
1—3 Wien, Rauch  
12—13 Solingen, Müller  
17 London, Spink  
17—18 Zürich, Spink  
25—26 München, Hirsch Nachf.

**Juli**  
3—4 Berlin, Senger

### September

23—25 München, Hirsch Nachf.  
25—26 Solingen, Müller

### Oktober

6—8 München, Aufhäuser  
7 London, Spink  
13—14 Zürich, Bank Leu AG  
15—16 Zürich, Spink  
20—22 Köln, Schulten & Co  
22—24 Hamburg, Emporium  
26—28 Bern, Credit Suisse  
29—30 München, Partin Bank

### November

2—4 Frankfurt, Peus Nachf.  
4—6 Köln, Münz Zentrum  
10—11 Luzern, Hess AG  
13—14 Ludwigshafen, Stadt-  
sparkasse  
23—24 München, Lanz  
24—27 München, Hirsch Nachf.

### December

2—4 Essen, Schenk-Behrens

## MÄSSOR

### SVENSKA

**Maj**  
2 Södra Dalarnas mynt-  
klubb anordnar mynt-  
mässa i Säter Folkets hus

**Oktober**  
4 Värends Numismatiska  
Förening, Växjö, anord-  
nar Myntmässa på Små-  
lands museum.

Vi tackar  
alla våra kunder för det strålande resultatet på  
myntauktionen den 9 april.

Vi siktar nu in oss på höstens auktioner där vi bl a kommer att  
sälja en sedelsamling från 1666 och framåt med bl a 100 daler  
SM 1666, 100 riksdaler riksmünt 1872, 100 kronor 1875 samt  
danska och norska sedlar m.m.

Vi söker nu bättre enstaka objekt inom alla områden. Kontakta  
oss personligen eller per telefon för vidare diskussion om  
inlämningsvillkoren för just Er inlämning.

**AUKTIONSVÄRKET**  
MYNT

AB STOCKHOLMS AUKTIONSVÄRK

JAKOBSGATAN 10, BOX 16256, 103 25 STOCKHOLM. TEL 08-14 24 40



## SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

är en sedan 1973 etablerad sammanslutning av mynthandlare, hitintills 23 före-  
tag i 11 olika städer i landet. Föreningen är ensam i sitt slag i Sverige. Samtliga är  
medlemmar i Svenska Numismatiska Föreningen och har skrivit under uppropet  
mot myntförfalskningar – Genom samarbete med de övriga medlemmarna vill  
varje mynthandlare förbättra och utöka sina tjänster.

De nuvarande medlemmarna är:

**B. Ahlströms Mynthandel AB**  
Kungsgatan 28, Box 7662  
10394 Sthlm 7, tel 08-14 02 20

**Amneklevs Mynthandel**  
Skolgatan 20, 602 25 Norrköping  
tel 011-102950

**Hirsch Mynthandel**  
Humlegårdsgatan 13, Box 5358  
10246 Stockholm, tel 08-783 77 65

**Karlskrona Mynthandel**  
Hantverkargatan 11  
371 35 Karlskrona, tel 0455-813 73

**Rune Larsson Mynthandel**  
Österlånggatan 15, 502 32 Borås  
tel 033-11 03 15

**Lunds Mynthandel**  
Klostergatan 5  
222 22 Lund, tel 046-14 43 69

**Malmö Mynthandel**  
Kalendegatan 9, 211 35 Malmö  
tel 040-11 65 44

**Mynt & Medaljer HB**  
Sveavägen 96, Box 19507  
10432 Stockholm, tel 08-34 34 23

**Myntet i Malmö**  
Stora Nygatan 17, 211 37 Malmö  
tel 040-12 99 30

**Mynthuset**  
Biblioteksgatan 5, Box 7049  
10386 Stockholm, tel 08-20 51 81, 20 60 52

**Ulf Nordlinds Mynthandel AB**  
Nybrogatan 36, Box 5132  
10243 Sthlm, tel 08-62 62 61

**Norrtälje Mynthandel AB**  
Tullportsgatan 13, Box 4  
761 00 Norrtälje, tel 0176-168 26

**Numis Mynt & Frimärkshandel AB**  
Kaserntorget 6, Box 2332  
403 15 Göteborg, tel 031-13 33 45

**J. Pedersen Mynthandel**  
Skolgatan 24, 502 31 Borås  
tel 033-11 24 96

**Peo Mynt & Frimärken AB**  
Drottninggatan 19, Box 16245  
10325 Sthlm, tel 08-21 12 10

**Selins Mynthandel AB**  
Regeringsgatan 6  
111 53 Stockholm, tel. 08-11 50 81

**Specie Mynthandel HB**  
Storgatan 19  
57400 Vetlanda, tel 0383-153 01

**Strandbergs Mynt & Frimärkshandel AB**  
Arsenalsgatan 8, Box 7377  
10391 Sthlm, tel 08-20 81 20

**HB Thörnströms Mynt & Sedlar**  
Apotekaregatan 8 C  
582 27 Linköping, tel 013-13 54 65

**Ticalen Mynthandel**  
Stureplatsen 3, 411 39 Göteborg  
tel 031-20 81 11

**R. Uppgrens Mynthandel**  
Fågelsångsgatan 5, 252 20 Helsingborg  
tel 042-11 01 01, 13 67 42

**Ingemar Wallin Mynthandel AB**  
Kungsgatan 4 B 2½ tr, Box 7317  
10390 Sthlm, tel 08-10 00 57, 10 00 58

**Håkan Westerlund Mynthandel AB**  
Vasagatan 42, 111 42 Stockholm  
tel 08-11 08 07

**SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING**

Box 19507, 104 32 Stockholm, tel 08-34 34 23